

Vergaderjaar 1991-1992

22 754

Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk XII (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) voor het jaar 1991 (Slotwet; rekening)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING¹

ALGEMEEN DEEL

In aansluiting op de tweede wijzigingswet (de suppletoire begroting samenhangende met de Najaarsnota, Wet van 12 maart 1992, Stb. 136; Kamerstukken II, 1991/1992, 22 422) strekt het onderhavige wetsvoorstel ertoe, op grond van artikel 10, derde lid, onder C, van de Comptabiliteitswet 1976 per begrotingsartikel een positief dan wel een negatief verschil tussen het beschikbare begrotingsbedrag en de realisatie op te heffen. Dit leidt per saldo voor hoofdstuk XII van de begroting van de uitgaven en de begroting van de ontvangsten voor 1991 tot een verlaging van het begrotingstotaal met ca. f 19,8 mln. respectievelijk tot een verhoging van het begrotingstotaal met ca. f 53,5 mln.

De mutaties betreffen niet-beleidsmatige (i.c. boekhoudkundige, uitvoeringstechnische dan wel controle-technische) aanpassingen. Dit met uitzondering van de mutaties op de uitgavenartikelen 03.02 (Onderzoek en ontwikkeling) en 05.20 (Deltawerken en rivierdijken).

De Kamer heb ik hiervan reeds op de hoogte gebracht door middel van mijn brief van 19 december 1991 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken II, 1991/1992, 22 422, nr. 8).

Voor zover de mutaties van enige omvang zijn, is daarvan reeds eerder melding gemaakt in de Februarinota (Voorlopige Rekening, Kamerstukken II, 1991/1992, 22 529).

In aansluiting op de tweede suppletoire begroting ontstaat samenvattend het volgende beeld (bedragen in mln. guldens):

¹ Een exemplaar van het accountantsrapport is ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie. Zie voor het Rapport van onderzoek van de Algemene Rekenkamer naar de financiële verantwoording 1991 de kamerstukken 22 725.

UITGAVEN

1. Vermeld in de Voorlopige Rekening 1991 (Kamerstukken II, 1991/1992, 22 529, nr. 1) Bijlage 5, hoofdstuk XII (blz. 24)		- 34,7
2. Reeds verwerkt in de tweede suppletoire begroting (zie 2e nota van wijziging, Kamerstukken II, 1991/1992, 22 422, nr. 7)		1 - 5,7
3. Nadere wijzigingen (t.o.v. de Voorlopige Rekening)		
- Apparaatsuitgaven personeel	+ 5,4	
- Apparaatsuitgaven materieel	+ 2,4	
- Bijdragen openbaar vervoer	+ 7,1	
- Diversen	+ 5,7	+ 20,6
Totaal van de verlaging van de uitgaven		- 19,8

ONTVANGSTEN

1. Vermeld in de Voorlopige Rekening 1991 (Kamerstukken II, 1991/1992, 22 529, nr. 1) Bijlage 5, hoofdstuk XII (blz. 24)		+ 32,4
2. Reeds verwerkt in de tweede suppletoire begroting (zie 2e nota van wijziging, Kamerstukken II, 1991/1992, 22 422, nr. 7)		- 5,7
3. Nadere wijzigingen (t.o.v. de Voorlopige Rekening)		
- Doorberekening personeelskosten aan derden	+ 5,8	
- Algemeen, bestekken en drukwerk	+ 12,7	
- Verrekening van voorschotten openbaar vervoer	+ 6,8	
- Ontvangsten N.V. P.T.T.	- 3,0	
- Diversen	+ 4,6	+ 26,9
Totaal van de verhoging van de ontvangsten		+ 53,5

De memorie van toelichting bij dit wetsvoorstel bevat geen zelfstandige artikelgewijze toelichting bij de begrotingsmutaties opgenomen in de kolommen 6 (uitgaven/ verplichtingen en ontvangsten) van de bijgevoegde begrotingsstaat. Die begrotingsstaat omvat tevens de rekening van de onderhavige begroting. Bij deze rekening behoort een toelichting, die tevens dient als artikelgewijze memorie van toelichting bij deze slotwet.

De toelichting bij de rekening bevat per begrotingsartikel een inhoudelijke toelichting bij opmerkelijke verschillen tussen de begrotingsraming, zoals vastgesteld bij de oorspronkelijke begroting (de Wet van 10 april 1991, Stb. 221) en de uiteindelijke realisatie. Aangezien deze verschillen (in het merendeel van de gevallen) al in de eerdere suppletoire begrotingen zijn toegelicht, heeft de toelichting bij de rekening veelal een samenvattend karakter en wordt zonodig verwezen naar de toelichting bij de betrokken suppletoire begroting.

Voor zover bij een begrotingsartikel de slotwetmutatie relatief omvangrijk is gebleken, wordt hieraan afzonderlijk aandacht besteed.

Tijdens het begrotingsonderzoek van 31 oktober 1991 heb ik de Kamer toegezegd door middel van een tabel de grootste slotwetmutaties met een korte toelichting samen te vatten. Deze tabel met toelichting is opgenomen in bijlage 1 bij de memorie van toelichting.

Op grond van een op 17 maart 1989 genomen MR-besluit, dient in de toelichting op de rekening/slotwet een passage te worden gewijd aan het gevoerde departementale beleid inzake misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidieregelingen, de zogenaamde ISMO-problematiek.

In 1991 is binnen het Ministerie van Verkeer en Waterstaat een onderzoek naar het subsidiebeheer en tekortkomingen in subsidieregelingen uitgevoerd. Dit onderzoek is verricht in het kader van de door de ministers van Financiën en Justitie opgestelde notitie 'Plan van aanpak eerste spoor geïntegreerd subsidiebeleid' van 10 juni 1991. Omtrent de uitkomsten van het onderzoek is aan het Ministerie van Financiën gerapporteerd.

Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat voert momenteel 70 subsidieregelingen uit met een budgettair beslag van f 6 mlrd. Gegeven de beschikbare doorlooptijd voor het onderzoek is een selectie van subsidieregelingen gemaakt.

	a)	b)	c)	d)	e)
Verkeer en Vervoer	13	7	4 649	4 509	99%
Rijkswaterstaat	42	18	1 310	1 255	96%
Rijksluchtvaartdienst	7	3	65	58	88%
Scheepvaart en Maritieme Zaken	8	1	119	113	95%
Totaal	70	29	6 143	5 935	98%

a) = totaal aantal regelingen

b) = totaal aantal geselecteerde regelingen

c) = totaalbedrag aan subsidies volgens cijfers ontleend aan de ontwerp-begroting 1992 met betrekking tot het jaar 1991

d) = totaalbedrag geselecteerde subsidieregelingen

e) = totaalbedrag geselecteerde subsidieregelingen uitgedrukt in een percentage van het totaalbedrag

De conclusie van het onderzoek is dat ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik geen grote knelpunten bestaan en dat wordt voldaan aan de eisen die de huidige comptabele regelgeving stelt.

Op het terrein van het subsidiebeheer is een aantal aanbevelingen gedaan voor verdere verbetering. Een van de aanbevelingen betreft het ontwikkelen van een handleiding voor het opstellen van subsidieregelingen.

In 1991 is voor deze regelingen, waarbij in het controlebeleid de accountantsverklaring een belangrijke rol speelt, een aanvang gemaakt met het opstellen van controleprotocollen. De Departementale Accountantsdienst heeft hiertoe een handleiding controleprotocollen opgesteld. Momenteel zijn voor een groot aantal subsidieregelingen (concept) controleprotocollen beschikbaar. Deze subsidieregelingen zijn in bijlage 2 nader gespecificeerd.

Voor het jaar 1992 is een plan van aanpak opgesteld om de subsidieregelingen die nog niet onderzocht zijn te onderzoeken. Het plan van aanpak voorziet ook in de implementatie van aanbevelingen uit het bovengenoemde onderzoek.

Onderstaand wordt op de belangrijkste categorieën nader ingegaan.

Uitkerings- en wachtgeldregelingen

De uitkerings- en wachtgeldregelingen worden uitgevoerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken brengt de uitgaven ingevolge deze regelingen bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in rekening.

De misbruik en oneigenlijk gebruik problematiek inzake wachtgeld en uitkeringen concentreert zich op het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist

of onvolledig verstrekken van gegevens (kernegegevens) ten einde ten onrechte een wachtgeld of uitkering te verkrijgen en/of genoten inkomsten buiten een eventuele verrekening wegens anti-cumulatie te houden.

Het proces rond het totstandkomen van een wachtgeld c.q. uitkering kan worden opgedeeld in de totstandkoming van kernegegevens en de uitvoering.

De kernegegevens worden door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat verstrekt aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De hierin begrepen gegevens ten aanzien van de ontslaggronden worden door de P-functionarissen van de diensten van het ministerie opgesteld; de gegevens ten aanzien van het laatst genoten salaris en de arbeidsduur worden door de Directie Personeelszaken van het ministerie aangevuld. De van het Ministerie van Binnenlandse Zaken ontvangen toekenningsbeschikkingen worden door de Directie Personeelszaken afgestemd met de ingediende gegevens. Door het bovengenoemde wordt het risico van het verstrekken van onjuiste en onvolledige gegevens in belangrijke mate beperkt.

Bij vrijwel alle regelingen is ten aanzien van de uitvoering sprake van ISMO-problematiek, met name ten aanzien van de aspecten arbeidsverleden en nevenactiviteiten. Deze aspecten vallen onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Interim-regeling ziektekosten (IRZK)

De IRZK voorziet in een tegemoetkoming in de kosten van de ziektekostenverzekering voor ambtenaren. De vergoedingen worden verstrekt op basis van de gegevens, verstrekt door de ambtenaar zelf. Hierbij kan sprake zijn van misbruik of oneigenlijk gebruik. De verstrekte gegevens worden door de Directie Personeelszaken getoetst op de waarschijnlijkheid van combinatie van gegevens. Hieruit vloeit voort dat wat betreft de vergoedingen in het kader van bovengenoemde regeling met onzekerheden rekening gehouden moet worden, waarvan de omvang gering is.

Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren

In het kader van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren worden aanslagen opgelegd aan degenen die lozen op rijkswateren. Dit gebeurt *onder meer op basis van de door de lozers gedane aangiften.*

Aangezien de hoogte van de aanslagen derhalve mede afhankelijk is van de eigen opgave van de heffingsplichtigen, is in dit verband sprake van M&O-problematiek.

Het controlebeleid dat in de loop van de jaren is ontwikkeld, is in 1991 vastgelegd.

De uitvoering van dit controlebeleid, voorzover het gaat om metingen ter plaatse en de analyse daarvan, vindt plaats bij de regionale directies van Rijkswaterstaat. Het aantal uitgevoerde metingen ter plaatse, dat overigens wel vooraf wordt gepland, en de analyse daarvan, is te gering in relatie tot het aantal, de omvang en de aard van de lozingen.

De uitvoering van het controlebeleid, met name de omvang van de controles ter plaatse, was in 1991 nog niet toereikend.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Uitgaven

Algemene departementale aangelegenheden

Artikel 01.01 Apparaatsuitgaven Personeel

De op dit artikel geboekte uitgaven hebben betrekking op de salaris-kosten (inclusief de sociale lasten) van alle werknemers bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. De hiermede gemoeide gerealiseerde uitgaven bedragen in totaal ruim f 1 159 mln. Ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting, waarin een begrotingsbedrag van bijna f 1 103 mln. is geraamd, zijn de uitgaven ca. f 56 mln. hoger.

In de eerste twee suppletoire begrotingswijzigingen over 1991 is het begrotingsbedrag bij dit artikel met per saldo ca. f 51 mln. bijgesteld.

De grootste mutaties uit deze toevoegingen hadden betrekking op de doorwerking van de loonbijstelling over 1990 (f 33,4 mln.), de loonbijstelling over 1991 (f 35 mln.) en een verlaging van in totaal f 12 mln. in verband met privatiseringen van diverse Rijkswaterstaatsdiensten en de Rijksluchtvaartschool.

Ten opzichte van de beschikbare begroting na de tweede wijziging (Najaarsnota), is een relatief klein tekort ontstaan, dat is samengesteld uit een combinatie van lagere- en hogere uitgaven van alle onder Verkeer en Waterstaat ressorterende diensten.

De belangrijkste mutatie daaruit heeft plaatsgevonden bij de Rijksluchtvaartdienst (Luchtverkeersbeveiliging). De hogere uitgaven bij die dienst zijn veroorzaakt door een aantal onvoldoende in de planning betrokken factoren, zoals de opleidingspools voor verkeersleiders en aangepaste dienst-roosters.

Daartegenover zijn kasoverschotten ontstaan op de onderdelen van Rijkswaterstaat en de andere uitgaven ten behoeve van personeel.

In de oorspronkelijke begroting is er rekening mee gehouden dat de maandelijks van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds te ontvangen AAW-premie ten behoeve van de inactieven (langdurig zieken) in mindering op de personeelsuitgaven wordt gebracht.

Naar aanleiding van de door de Algemene Rekenkamer verrichte controle van de financiële verantwoording over het jaar 1991, is besloten deze terugontvangen premie ten gunste van middelenartikel 01.01 (Doorberekening personeelskosten aan derden) te brengen.

Deze correctieboeking heeft tot gevolg gehad dat de personele uitgaven met ruim f 3 mln. zijn toegenomen.

Artikel 01.02 Apparaatsuitgaven Materieel

De gerealiseerde uitgaven ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting zijn ca. f 15,8 mln. hoger dan in die begroting was geraamd.

Van deze hogere uitgaven is in de voorgaande twee wijzigingen op de begroting over 1991 bijna f 22,7 mln. aan dit begrotingsartikel toegevoegd. Wat betreft de verschillende oorzaken die hieraan ten grondslag liggen, wil ik graag volstaan met de verwijzing naar de memorie van toelichting bij de betreffende begrotingswijzigingen.

In de slotwet resteert op de uitgavenbegroting een kasoverschot van f 6,8 mln. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een overboeking van ca. f 9,3 mln. naar de begroting van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer ten behoeve van de Rijksgebouwendienst.

Gespecificeerd heeft de overboeking betrekking op de volgende	
posten/objekten:	
- huur Koninginnegracht te Den Haag	f 618 000
- huisvestingskosten van RWS-diensten te Bergen op Zoom en Tilburg	f 47 000
- Renovatiekosten Plesmanweg te Den Haag	
eerste fase	f 5 200 000
tweede fase	f 3 438 000
Totaal	f 9 303 000

Voorts zijn minder uitgaven verricht voor representatie, reiskosten, huisvestingskosten, de exploitatie van het wagenpark en hogere uitgaven ten behoeve van de algemene materiële uitgaven.

In de hogere uitgaven is begrepen een bedrag ad f 110 000 aan uitvoeringkosten van het projektbureau en de stuurgroep in verband met de herziening van het wegenbeheer. Deze uitgaven worden door het Ministerie van Financiën via de slotwet over 1991 gecompenseerd door middel van een overboeking van begrotingsgeldten naar de begroting van Verkeer en Waterstaat.

Naar aanleiding van de door de Algemene Rekenkamer verrichte controle van de financiële verantwoording over het jaar 1991, is besloten ca. f 0,6 mln. aan te verrekenen BTW alsnog ten laste van dit begrotingsartikel te brengen.

Per saldo bedraagt het bovenstaande ca. f 2,5 mln.

Artikel 01.03 Algemene Beleidsaangelegenheden

Door middel van de eerste begrotingswijziging over 1991 (Wet van 11 september 1991, Stb. 480) zijn de in de jaren 1989 en 1990 onbesteed gebleven comptabel bestelgeldten ad in totaal f 19,7 mln. ten behoeve van de ontwikkeling van het Financieel Administratief Informatie Systeem (FAIS) aan de begroting toegevoegd.

Aanvullend daarop is in de tweede begrotingswijziging, als gevolg van een sneller betalingsritme, voor hetzelfde projekt f 8,7 mln. opgenomen.

Van het totale bedrag beschikbaar voor de departementale automatisering is in 1991 uiteindelijk ca. f 1,2 mln. onbesteed gebleven. Een deel van dit kasoverschot wordt veroorzaakt door naar 1992 overlopende projektkosten van het FAIS en een ander deel door een lichte meevaller op de exploitatiekosten van de departementale geautomatiseerde financiële administraties.

Voorts zijn bij de eerste begrotingswijziging geldten toegevoegd ten behoeve van diverse kleine posten, zoals de nieuwe opzet van het persoonsblad van Verkeer en Waterstaat en incidentele extra uitgaven ten behoeve van de verkeersraden, waarvan de werkelijke uitgaven iets hoger zijn uitgevallen ten gevolge van te lage ramingen.

Artikel 01.04 Personeelsbeleid

In de eerste suppletore begroting is in totaal f 3,5 mln. toegevoegd ten behoeve van scholingsmaatregelen (om-, her- en bijscholing). Hiervan was f 3 mln. het gevolg van veranderde taken en werkwijzen bij Rijkswaterstaat voortvloeiende uit ondermeer decentralisatie, maatschappelijke gerichtheid, zelfbeheer, management en milieu en versterking van de opdrachtgevende functie binnen Verkeer en Waterstaat.

In de tweede wetswijziging is enerzijds f 0,5 mln. voor loonbijstelling over het jaar 1991 aan de begroting toegevoegd. Anderzijds werd een verlaging aangebracht van f 4,1 mln. omdat verwacht werd dat er minder gebruik gemaakt zou worden van de 55+ regeling. Deze uitgaven blijken ten opzichte van de Najaarsnota f 5,1 mln. lager te zijn, waardoor in de

slotwet op artikelonderdeel 03 een aanvullende verlaging van f 1 mln. kan worden aangebracht.

De op de overige artikelonderdelen aan te brengen slotwetmutaties worden voornamelijk veroorzaakt door het niet volledig realiseren van het uitvoeringsprogramma met betrekking tot de (departementaal) georganiseerde opleidingen op het terrein van management(ontwikkeling) en beleid respectievelijk in onderzoek/ontwikkeling zijnde opleidingen.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
01.04.01 Vorming en opleiding alg.	2,9		- 0,4	- 0,7	1,8
01.04.02 Vorming en opleiding RWS	11,0	3,0		0,3	14,3
01.04.03 Flankerend beleid	30,2	0,5	- 3,6	- 1,0	26,1
01.04.04 Depart. Soc. beleid	1,3		- 0,1	- 0,1	1,1
Totaal	45,4	3,5	- 4,1	- 1,5	43,3

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
2,9		- 0,4	- 0,3	2,2
9,7	3,0		- 0,5	12,2
30,2	0,5	- 3,6	- 1,0	26,1
1,3		- 0,1	- 0,2	1,0
44,1	3,5	- 4,1	- 2,0	41,5

Artikel 01.05 Onderzoek en ontwikkeling algemeen

De op dit artikel opgenomen aanpassingen van de begrotingsbedragen die in de voorgaande suppletoire begrotingen zijn aangebracht, hadden betrekking op de verdeling van de loonbijstelling over de jaren 1990 en 1991 alsmede WAGGS-gelden over 1991. Deze laatste toevoeging is niet tot besteding gekomen.

Artikel 01.06 Spreiding centrale directie der PTT

De te verwachten kosten met betrekking tot de spreiding van de centrale directie van de N.V. Koninklijke PTT Nederland (PTT) worden op deklaratiebasis aan de PTT betaald. Het totale voorschot over 1991 bedroeg f 29,2 mln.

Omdat in de oorspronkelijke begroting dit artikel pro memorie is geraamd, is in de eerste suppletoire begroting over 1991 f 25 mln. aan dit artikel toegevoegd. In de daarop volgende begrotingswijziging is de resterende f 4,2 mln. opgenomen.

Artikel 01.07 Functionele kosten Koninklijk Huis

Op dit artikel zijn hogere uitgaven ontstaan ter grootte van f 140 000 als gevolg van een nabetaling die betrekking had op het jaar 1990. Dit is in de tweede begrotingswijziging gecompenseerd uit artikel 11 - Onvoorziene uitgaven.

Voorts is in totaal f 174 000 aan loonbijstelling voor de jaren 1990 en 1991 aan dit artikel toegevoegd. De laatst genoemde toevoeging is niet geheel tot betaling gekomen.

Artikel 01.08 Crisisbeheersing

Na verwerking van de in de eerste en tweede begrotingswijziging aangebrachte mutaties voor loonbijstelling over de jaren 1990 en 1991 alsmede een bijdrage aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken in de financiering van het Samenwerkingsverband Informatiebeveiliging (SIB) i.o., bedraagt het beschikbare bedrag bijna f 7,9 mln.

De gerealiseerde uitgaven ten behoeve van de civiele verdediging bedragen daarentegen ca. f 9,3 mln.

Het verschil tussen de beide genoemde bedragen heeft twee oorzaken.

In de eerste plaats is een extra gewenningsbijdrage ad f 3,2 mln. aan de provincies uitgekeerd in verband met de intrekking van de Wet Bescherming Waterstaatswerken in Oorlogstijd. Van deze extra gewenningsbijdrage wordt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken door middel van een overboeking van begrotingsgelden, via de slotwet 1991, f 2,2 mln. aan de begroting van Verkeer en Waterstaat toegevoegd.

In de tweede plaats is als gevolg van de afbouw van crisisbeheersingsactiviteiten (waaronder het niet vervullen van de vakature-ruimte) binnen de rijksoverheid, de realisatie achter gebleven bij de raming.

De hogere verplichtingenrealisatie wordt vrijwel geheel veroorzaakt door de hierboven genoemde aan de provincies uitgekeerde respektievelijk uit te keren gewenningsbijdrage. De gewenningsbijdrage wordt in 1991 en 1992 uitgekeerd en vormt een betalingsverplichting.

Artikel 01.09 Raden en commissies

De gerealiseerde uitgaven voor de werkzaamheden van de verschillende advies- en overlegorganen op het terrein van Verkeer en Waterstaat, zijn ca. f 0,2 mln. lager dan in de oorspronkelijke begroting is geraamd.

Dit is onder andere veroorzaakt door een lichte meevaller op de drukkosten en lagere uitgaven voor de vergoedingen aan de voorzitters en leden van de diverse raden.

Artikel 01.10 Ruimtevaartactiviteiten

Conform de besluitvorming in de Ministerraad van 8 maart 1991, dienden de Ministeries van Onderwijs en Wetenschappen, Economische Zaken en Verkeer en Waterstaat, volgens een vastgestelde verdeelsleutel bij te dragen in een viertal nieuwe programma's ter continuering van het huidige ruimtevaartprogramma.

Het aandeel van Verkeer en Waterstaat voor 1991 bedroeg hiervoor f 0,8 mln.

Voor de continuering van de bestaande ruimtevaartprogramma's is in de loop van 1991 de verplichtingenraming op f 14,6 mln. gebracht. Deze bedragen zijn in de eerste suppletoire begroting over 1991 verwerkt.

Aanvullend op het bovenstaande is in de Ministerraad van 8 mei 1991 besloten de bijdragen aan twee voorbereidende meteorologische satellietprogramma's van de Europese organisatie Eumetsat (Europese meteorologische satellieten) bij te stellen van 3% naar 4,33% pro rato van het Bruto Nationaal Produkt. Voor Verkeer en Waterstaat heeft dit, in aanvulling op de eerder genoemde mutaties, in 1991 geresulteerd in hogere uitgaven van f 0,7 mln. en een verhoging van de verplichtingenraming met f 4,6 mln. Deze budgettaire effecten voor 1991 zijn door middel van de tweede suppletoire begroting verwerkt. De structurele doorwerking van deze verplichtingen is in dit wetsvoorstel opgenomen.

In verband met een terugbetaling van een bijdrage van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen ten behoeve van het ERS-II programma is f 0,6 mln. aan begrotingsgelden overgeboekt naar dat ministerie. Daarnaast is een verhoging opgenomen omdat de overboeking niet in de begroting was geraamd.

De thans opgenomen slotwetmutatie wordt voor een groot deel veroorzaakt door een lager bijdragepercentage voor het ESA ERS-2 programma dan begroot.

Het ministerraadbesluit over de ERS-2 gaat uit van een deelnemingspercentage van 4,1%. Nederland heeft zich echter ingeschreven voor een percentage van 3,3%.

De verwachting is dat in 1993 Nederland alsnog de deelneming naar 4,1% verhoogt. In dat geval zal in 1993 een navordering over de voorgaande jaren voor het verschil (tussen 3,3% en 4,1%) moeten worden betaald.

Voorts was de bijdrage aan het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen voor het Earth Observation Preparatory Programm (EOPP) minder dan werd verwacht.

Anderzijds is voor het Meteosat Operational Programm (MOP-programma) in november 1990 een hoger budget vastgesteld dan waarmee in de begroting rekening was gehouden.

De bovenstaande drie mutaties hebben ertoe geleid dat de gerealiseerde uitgaven ca. f 0,1 mln. hoger zijn dan de beschikbare begroting na de Najaarsnota.

Artikel 01.11 Onvoorziene uitgaven

Het totaal van de in de begroting opgenomen raming voor onvoorziene uitgaven bedraagt f 850 000.

Van dit begrotingsbedrag is in de eerste begrotingswijziging f 0,1 mln. en in de tweede begrotingswijziging f 406 000 toegeedeeld aan de in onderstaand overzicht opgenomen begrotingsartikelen.

Verdeling van het begrotingsbedrag voor onvoorziene uitgaven (x f 1000)

Artikel	Omschrijving	Bedrag
01	Algemene departementale aangelegenheden	
	02 Apparaatsuitgaven Materieel	11
	07 Functionele kosten Koninklijk Huis	140
	11 Onvoorziene uitgaven	- 506
03	Algemene waterstaatsaangelegenheden	
	04 Specifieke uitgaven Rijkswaterstaat	100
	Diverse begrotingsartikelen	255
Totaal		0

Doordat het bepaalde in artikel 11 van de Comptabiliteitswet '1976, na het van kracht worden van de Vierde Herziening van de Comptabiliteitswet, niet langer van toepassing is, kan het resterende beschikbare begrotingsbedrag ad f 344 000 worden afgevoerd.

Artikel 01.12 Loonbijstelling

In de oorspronkelijke begroting is op dit centrale begrotingsartikel voor loonbijstelling de doorwerking van de loonbijstelling over het jaar 1990 opgenomen.

Het volledige bedrag ad f 136,1 mln. is door middel van de eerste begrotingswijziging over 1991 (Wet van 11 september 1991, Stb. 480) aan de daarvoor in aanmerking komende loongevoelige begrotingsartikelen toegeedeeld.

De uit het bovenstaande voortvloeiende mutaties zijn in het onderstaande overzicht gespecificeerd:

Verdeling loonbijstelling (x f 1000)

Artikel	Omschrijving	verplichtingen	
		1991	uitgaven 1991
01	Algemene departementale aangelegenheden		
01	Apparaatsuitgaven Personeel	33 384	33 384
05	Onderzoek en ontwikkeling algemeen	139	139
07	Functionele kosten Koninklijk Huis	68	68
08	Crisisbeheersing	58	58
12	Loonbijstelling	- 136 100	- 136 100
02	Verkeersveiligheid		
06	Stimulering van en bijdragen aan derden	289	289
07	Registratie van en onderzoek naar verkeersonveiligheid	138	138
03	Algemene waterstaatsaangelegenheden		
02	Onderzoek en ontwikkeling	163	163
04	Infrastructurering waterstaat		
03	Bijdragen landwegen en oeververbindingen	719	719
06	Inrichting en ontwikkeling IJsselmeerpolders		
01	Cultuurtechnische werken	500	500
07	Openbaar vervoer en goederenvervoer		
01	Bijdragen Openbaar Vervoer	99 157	99 157
06	Bijdrage aan de N.V. Nederlandse Spoorwegen ten behoeve van het goederenvervoer	740	740
08	Luchtvaart aangelegenheden		
02	Beheer en ontwikkeling luchthavens	119	119
04	Veiligheid en toezicht op het gebied van de Luchtvaart	31	31
05	Onderzoek en ontwikkeling	595	595
Totaal		0	0

Verkeersveiligheid*Artikel 02.05 Taakstelling verkeersveiligheidsbeleid*

De oorspronkelijk beschikbare begroting, na verwerking van amendement nr. 28 (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800, XII) van de leden van der Vaart en Reitsma, bedraagt f 35,6 mln.

Door middel van de eerste en tweede suppletore begroting zijn op dit artikel een aantal wijzigingen aangebracht, die als volgt kunnen worden toegelicht.

In 1990 is het beleidsterrein van de Verkeersveiligheid taakstellend verlaagd om zo een bijdrage te leveren aan de budgettaire problematiek van Verkeer en Waterstaat in dat jaar. Als gevolg van de daardoor opgetreden vertraging zijn diverse projecten doorgeschoven naar 1991, waardoor hogere uitgaven ad ca. f 2,5 mln. werden geraamd.

In de begroting is er vanuit gegaan dat de terugbetaling door de producent van de TV-serie 'De familie Oudenrijn' van in het verleden ten onrechte betaalde BTW door Verkeer en Waterstaat, in mindering op de uitgaven kon worden gebracht. Deze ontvangst ad ca. f 0,3 mln. diende echter onder de ontvangstenkant van de begroting te worden verantwoord.

Verder is dit artikel met f 10 mln. verlaagd ter oplossing van de in het kader van de Tussenbalans opgelegde ombuigingen alsmede voor de elders op de begroting van Verkeer en Waterstaat optredende problemen.

De mutatie van ruim f 1 mln. die in de tweede suppletore begroting is aangebracht, vormt het saldo van een reeks kleine mutaties op een aantal projecten. De belangrijkste had betrekking op de vertraging bij de invoering van c.q. de proef met de motorverlichting overdag.

De in de slotwet aan te brengen mutaties worden voornamelijk veroorzaakt doordat gemeenten minder hebben gedeclareerd dan aanvankelijk werd aangenomen respectievelijk niet tijdig de deklaraties hebben ingezonden.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
02.05.01 Alg.bewustwording	1,6	- 0,1	- 0,4	- 0,4	0,7
02.05.02 Speerpunten	17,3	1,5	- 0,7	- 1,0	17,1
02.05.03 Nieuwe ontwikkelingen	16,7	- 0,1	- 8,5	- 0,5	7,6
Totaal	35,6	1,3	- 9,6	- 1,9	25,4

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
1,6	- 0,1	- 0,4		1,1
17,3	1,0	- 0,3	- 1,7	16,3
16,7	- 8,1	- 0,5	- 1,0	7,0
35,6	- 7,2	- 1,2	- 2,7	24,4

Artikel 02.06 Stimulering van en bijdragen aan derden

De in de eerste wijziging aangebrachte verlaging van het begrotingsbedrag met ca. f 7,5 mln. betreft een taakstelling teneinde de diverse problemen elders in de begroting op te lossen (ca. f 5 mln.) en om een aandeel te leveren in de ombuigingen uit de Tussenbalans.

Voorts is op onderdeel 02 (Bijdragen aan organisaties) zowel de uitgaven- als de verplichtingenbegroting met bijna f 0,3 mln. verhoogd, in verband met de doorwerking van de loonbijstelling 1990.

Daaropvolgend zijn in de tweede begrotingswijziging ca. f 0,7 mln. aan loonbijstellings- en WAGGS- gelden over het jaar 1991 toegevoegd.

Gepland was dat in 1991 een contract zou worden gesloten met de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV) voor de periode 1992 tot en met 1994. Daardoor zou de oorspronkelijk jaarlijks vast te leggen verplichting dat jaar worden vervangen door één meerjarige verplichting. Dit is niet gerealiseerd.

Voornamelijk doordat de gemeenten in geringere mate aanspraak gemaakt hebben op de regeling stimulering lagere overheden, kunnen de begrotingsbedragen thans verder worden vermindert.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
02.06.01 Stim.lagere overheden	15,0	- 5,0	- 0,2	- 2,6	7,2
02.06.02 Bijdr.organisaties	13,1	0,3	9,2	- 8,7	13,9
02.06.03 Bijdr.regionale org.	4,2			- 0,1	4,1
Totaal	32,3	- 4,7	9,0	- 11,4	25,2

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
15,0	- 7,5	- 0,2	- 1,0	6,3	
13,1	0,3	0,7	- 0,3	13,8	
4,2			- 0,2	4,0	
32,3	- 7,2	0,5	- 1,5	24,1	

Artikel 02.07 Registratie van en onderzoek naar verkeersonveiligheid

Naast een taakstellende verlaging van f 0,5 mln. is door vertraging bij de voorbereiding van een automatiseringsproject ca. f 0,3 mln. op de begroting in mindering gebracht.

Anderzijds zijn gelden toegevoegd ten behoeve van de loonbijstelling en WAGGS over respectievelijk de jaren 1990 en 1991.

De raming ten behoeve van het aangaan van verplichtingen is voorts gelijk gesteld aan de uitgavenraming.

De mutatie die thans op artikelonderdeel 01 kan worden aangebracht, is voornamelijk het gevolg van het feit dat door de dienst Verkeersongevallenregistratie voor een bedrag van ca. f 0,3 mln. minder verplichtingen kon worden aangegaan dan was geraamd. Daarnaast zijn voor een bedrag van ca. f 0,6 mln. niet tijdig deklaraties aangeboden.

De verlaging op artikelonderdeel 02 kan worden verklaard doordat de dienst Verkeerskunde minder verplichtingen en betalingen heeft gerealiseerd dan aanvankelijk was voorzien.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel		Verplichtingen				Realisatie
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	
02.07.01	Reg.verkeersonv.	5,9		- 0,3	- 1,9	3,7
02.07.02	Onderz.verkeersonv.	9,7	- 0,4	- 4,6	- 0,9	3,8
Totaal		15,6	- 0,4	- 4,9	- 2,8	7,5

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
5,9		- 0,3	- 0,8	4,8	
4,9	- 0,4	0,2	- 0,4	4,3	
10,8	- 0,4	- 0,1	- 1,2	9,1	

Artikel 02.08 Vorderingen en herkeuringen

De raming ten behoeve van het aangaan van verplichtingen die in hetzelfde jaar tot betaling komen is in de tweede begrotingswijziging op hetzelfde niveau gebracht als de uitgavenraming.

Door het gedeeltelijk achterwege blijven van de geplande stijging van het aantal vorderingen ex artikel 18 WVV, behoeften minder onafhankelijke deskundigen te worden ingeschakeld en betaald dan aanvankelijk werd voorzien. Hierdoor is ca. f 0,3 mln. aan lagere uitgaven gerealiseerd.

Algemene waterstaatsaangelegenheden

Artikel 03.01 Uitkeringen ter zake van overneming in beheer en onderhoud van Rijkswaterstaatswerken door derden

De op dit artikel in 1991 opgenomen verhoging van de uitgavenraming had betrekking op de volgende niet in de begroting voorziene overdrachten van rijkswerken c.q. termijnbetalingen van reeds geëffekteerde overdrachten:

- een betaling voor achterstallig onderhoud ten behoeve van de overdracht van de dijk bij Bath aan het waterschap Noord en Zuid Beveland,
- een aanvulling op de reeds in een eerder stadium overeengekomen vergoedingsregeling inzake de overdracht van de kustverdediging aan het Hoogheemraadschap Noord-Hollands Noorderkwartier,
- de sluizen te Nieuw-Statenzijl aan het waterschap Reiderzijlvest,
- de Schokkerhaven aan de gemeente Noord-Oostpolder,
- het beheer en onderhoud van het Noord-Willemskanaal aan de provincie Groningen,
- de buitenhaven Vollenhove,
- Noorderrivierdijk Bergsche Maas,
- afgesneden takken van het Mark- en Wilhelminakanaal,
- Peelkanaal in Noord-Brabant,
- Peelkanaal in Limburg.

De verplichtingen die in 1991 ten laste van dit artikel zijn vastgelegd, kunnen worden gespecificeerd in de volgende overdrachten:

- de dijk bij Bath
- Noord-Hollands Noorderkwartier
- sluizencomplex te Nieuw-Statenzijl
- Noord-Willemskanaal
- Peelkanaal in Limburg
- Kanaal door Walcheren.

Deze niet in de begroting voor 1991 opgenomen overdrachten zijn in de loop van 1991 mogelijk geworden doordat vanaf 1 juni 1991 overdrachten bij Koninklijk Besluit kunnen geschieden, mits de betrokken partijen overeenstemming bereikt hebben over de voorwaarden van overdracht. Tot die datum was alleen overdracht bij wet mogelijk, een nauwelijks planbare procedure.

De verplichting met betrekking tot het Noord-Hollands Noorderkwartier is, tegen de verwachting in, in 1991 niet tot betaling gekomen, doch in januari 1992. Hierdoor is een kasoverschot ontstaan ten opzichte van de geraamde uitgaven zoals beschikbaar na de tweede begrotingswijziging over 1991.

De overdracht van het Kanaal door Walcheren heeft per 31 december 1991 plaatsgevonden; de betaling van een eenmalige vergoeding volgt in 1992. Daarnaast zal er vanaf 1992 jaarlijks een vaste geïndexeerde vergoeding worden betaald. Met deze overdracht kon in de tweede suppletoire begroting 1991 nog geen rekening worden gehouden omdat op dat moment de exacte datum van overdracht nog niet vaststond. Dit heeft ertoe geleid, dat er in 1991 een verplichtingstekort is ontstaan. Overigens is dit tekort slechts een boekingstekort, omdat door het sluiten van de overeenkomst met betrekking tot de overdracht van het kanaal in 1987 de verplichting reeds was aangegaan; alleen de datum van ingang stond nog niet vast.

Vergelijkbare boekingsproblemen met verplichtingen ontstaan bij de jaarlijkse vaste vergoedingen, die bij overdrachten meer en meer gehanteerd zullen worden om de overdrachten budgettair neutraal te doen geschieden. Voorshands zal hiervoor elk jaar opnieuw om boekhoud-

kundige redenen ook een verplichting worden opgevoerd in de begroting, hoewel de verplichting juridisch reeds aanwezig is en er geen enkele beleidsvrijheid op dit punt bestaat. Op dit moment vallen het Noord-Willemskanaal en het Kanaal door Walcheren in deze categorie.

Artikel 03.02 Onderzoek en ontwikkeling

De gerealiseerde uitgaven die ten laste van dit artikel zijn gebracht, bedragen f 32,2 mln. Ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting is dit een toeneming van ca. f 20,5 mln. Deze hogere uitgaven laten zich als volgt verklaren.

De Stichting Waterbouwkundig Laboratorium (SWL) is per 1 december 1990 verzelfstandigd. Met het tekenen van de verzelfstandigingsovereenkomst per de genoemde datum is tegelijkertijd de verplichting aangegaan voor vaste bijdragen van in totaal f 20 mln. De afspraak was dat deze resterende f 20 mln. in 10 jaarlijkse termijnen zou worden betaald. Op de begroting waren hiervoor gelden gereserveerd.

Geen rekening is echter gehouden met rente (f 1 mln.) die verschuldigd is over de uitgestelde betalingen. Deze rentebetaling over 1991 is in de tweede supplettoire begroting over 1991 aan dit artikel toegevoegd.

Teneinde te voorkomen dat jaarlijks opnieuw rente moet worden betaald, is eind 1991 besloten het nog nog resterende bedrag aan het SWL uit te betalen.

Gezien het beleidsmatige karakter van deze beslissing, heb ik de Kamer hiervan op de hoogte gesteld door middel van mijn brief van 19 december 1991 (Kamerstukken II, 1991/1992, 22 422, nr. 8).

Wat betreft de overige mutaties die via de voorgaande supplettoire begrotingen op dit artikel zijn aangebracht, wil ik graag korthedshalve verwijzen naar de memorie van toelichting bij die begrotingswijzigingen.

De overschrijding van de verplichtingenraming op onderdeel 02 (SWL) met f 7,5 mln., is veroorzaakt door het feit dat de jaarlijkse bijdrage aan het SWL voor 1992 reeds in december 1991 is toegezegd en vastgelegd.

De lagere verplichtingenrealisatie op artikelonderdeel 01 (Onderzoek in eigen beheer) is voor het grootste deel het gevolg van het achterlopen, ten opzichte van de planning, van de activiteiten ten behoeve van de ontwikkeling van toekomstscenario's.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
03.02.01 Onderzoek in eigen beheer	3,6	0,9	- 0,5	- 0,5	3,5
03.02.02 SWL	7,6		1,1	7,5	16,2
03.02.03 Overige subsidies	0,3	0,1		-	0,4
Totaal	11,5	1,0	0,6	7,0	20,1

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
3,7	0,9	- 0,5	- 0,9	3,2
7,6		3,1	17,9	28,6
0,4	0,1		- 0,1	0,4
11,7	1,0	2,6	16,9	32,2

Artikel 03.03 Zuiderzeesteunwet

De ten laste van dit artikel geboekte uitgaven zijn bestemd voor geldelijke tegemoetkomingen krachtens artikel 13 van de Zuiderzeesteunwet aan ex-vissers of weduwen die hun bedrijf in verband met de inpoldering van het IJsselmeer hebben moeten staken alsmede pensioenbetalingen aan ex-werknemers van de voormalige N.V. Maatschappij Overijsselsche Kanalen.

Doordat het beroep op de bovengenoemde tegemoetkomingen lager is dan werd verwacht, is dit artikel met f 0,5 mln. verminderd.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel		Verplichtingen				
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
03.03.01	Zuiderzeesteunwet	1,4	- 0,2		- 0,1	1,1
03.03.02	M.O.K.	0,1			-	0,1
Totaal		1,5	- 0,2		- 0,1	1,2

Uitgaven					
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
	1,4	- 0,2		- 0,3	0,9
	0,1				0,1
	1,5	- 0,2		- 0,3	1,0

Artikel 03.04 Specifieke uitgaven Rijkswaterstaat

Kort samengevat kunnen de mutaties die op dit artikel in 1991 hebben plaatsgevonden, als volgt worden gespecificeerd:

- herschikking van automatisering uitgaven	- f 26,2 mln.
- overboeking van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (Rijksgebouwendienst) inzake de huisvestingskosten van de DIV	f 1,4 mln.
- definiëring materiële uitgaven (overboeking uit het materiële artikelonderdeel van Rijkswaterstaat)	f 6,3 mln.
- geraamde uitgaven ten behoeve van ministersconferenties die niet hebben plaatsgevonden	- f 1,8 mln.
- Programma Samenwerking Oost-Europa (eerste, tweede en derde tranche)	f 2,4 mln.
- definitieve afwikkeling SVHB	f 0,1 mln.
- correctie onterechte overboeking	- f 0,6 mln.
- Beleidscommissie Remote Sensing	f 2,9 mln.
- Nationaal Remote Sensing Programma	f 0,6 mln.
- aanschaf van een nieuw schip	f 2,2 mln.
- beëindiging 1/3-regeling (tegemoetkoming aan waterschappen)	f 0,3 mln.
- baggerwerkzaamheden in de haven van IJmuiden	f 3,2 mln.
- huisvestingskosten van de geprivatiseerde Dienst Informatie Verwerking (DIV)	f 1,2 mln.
- overboeking van het Ministerie van Financiën (Dienst der Domeinen) in verband met de afwikkeling van de privatisering van de DIV	f 5,6 mln.
- oliebestrijdingsmateriaal	f 1,0 mln.

De hogere uitgaven ten laste van artikelonderdeel 02 zijn veroorzaakt door een gewijzigd kasritme van de betalingen ten behoeve van het nieuw te bouwen schip. De lagere verplichtingenrealisatie is het gevolg van wijzigingen in het programma van eisen, waardoor het te verplichten bedrag lager is uitgekomen dan de oorspronkelijke raming.

De overschrijding van de verplichtingenraming op artikelonderdeel 03 wordt veroorzaakt door enerzijds het feit dat geen rekening was gehouden met de verplichting voortvloeiend uit de baggerwerkzaamheden in de haven van IJmuiden ad f 7,4 mln. (zie ook Kamerstukken II, 1991/92, 22 422, nr. 6), en anderzijds door het vastleggen als een juridische verplichting van een toezegging ter grootte van f 8,0 mln. aan de Beleidscommissie Remote Sensing.

Wat betreft artikelonderdeel 04 is achterstand ontstaan bij het aangaan van de verplichtingen voor toegezegde projecten. Ook is de planning van de betalingen te optimistisch gebleken.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel		Verplichtingen				
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
03.04.01	Automatisering	8,5	7,1	4,3	34,1	54,0
03.04.02	Vaartuigen	1,1		33,9	- 7,8	27,2
03.04.03	Overige specifieke uitgaven	2,2	- 1,7	5,0	20,0	25,5
03.04.04	Oost-Europa		1,9	0,5	- 1,4	1,0
Totaal		11,8	7,3	43,7	44,9	107,7

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
65,8	- 19,1	1,2	- 0,9	47,0
0,4		9,0	2,0	11,4
9,0	- 1,7	6,8	1,1	15,2
	1,9	0,5	- 1,5	0,9
75,2	- 18,9	17,5	0,7	74,5

Artikel 03.06 Informatie motorvoertuigen en rijbewijzen

Voor de toelichting op de mutaties die in een eerder stadium (de eerste en tweede begrotingswijziging) op dit artikel zijn aangebracht, kan korthedshalve worden verwezen naar de memorie van toelichting bij die begrotingswijzigingen.

Thans is ten opzichte van de beschikbare begroting na de Najaarsnota ca. f 3,3 mln. minder betaald dan aanvankelijk werd verwacht.

Voor een deel (f 0,7 mln.) wordt dit veroorzaakt door een te ruime inschatting van het in 1991 benodigde kasbudget voor het project Pleziervaartuigenregistratie. In de voorstudie-fase van dit project is er rekening mee gehouden dat het concept-functioneel ontwerp eind 1991 zou worden opgeleverd. De oplevering daarvan zal echter in 1992 plaats vinden.

Een ander deel (f 1,4 mln.) van de lagere uitgaven is ontstaan op de initiële kosten van het NKR-project. Dit als gevolg van de niet tijdige levering van de benodigde apparatuur. Mede hierdoor is enige vertraging op het project ontstaan.

Het resterende kasoverschot wordt gevormd door lagere uitgaven op een groot aantal kleine posten.

Wat betreft de hogere verplichtingenrealisatie kan worden vermeld dat deze volledig is toe te schrijven aan het verlengen van een aantal omvangrijke leasecontracten voor automatiseringsapparatuur. Hiermede was in de raming geen rekening gehouden.

Artikel 03.07 Afgifte documenten door de Rijksdienst voor het Wegverkeer en de PTT

De uitgavenraming bij dit artikel kon met ca. f 4 mln. neerwaarts worden bijgesteld, doordat reeds in 1990 twee maandafrekeningen (over oktober en november 1990) voor de afgifte van kentekendocumenten aan de PTT zijn betaald. Deze maandafrekeningen waren in de begroting voor 1991 geraamd.

Een andere mutatie had betrekking op lagere kosten ad f 0,8 mln. voor drukwerk van onder andere door de RDW af te geven documenten.

Wat betreft de verplichtingenraming is in 1989 met de PTT een contract afgesloten, waarin de financiële vergoeding voor de dienstverlening door de PTT (tot en met 1993) in het kader van de afgifte van registratiebewijzen is vastgelegd. Hiervoor is ten laste van de begroting 1990 een meerjarige verplichting vastgelegd, zodat de in de begroting voor 1991 opgenomen raming kon worden bijgesteld.

De in dit wetsvoorstel opgenomen hogere uitgaven zijn veroorzaakt door het parkeren van een opgelegde bezuiniging ten laste van dit artikel. Deze bezuiniging kon slechts voor een deel op dit artikel worden opgevangen.

Artikel 03.08 Toezicht en keuringen motorvoertuigen

De in de eerste suppletoire begroting over 1991 opgenomen verhoging van de uitgaven met f 0,2 mln. werd veroorzaakt door een stijging van de kosten voor het vervaardigen en verstrekken van exportverklaringen.

Daaropvolgend zijn, in de tweede suppletoire begroting, de uitgaven met f 0,4 mln. verhoogd ten behoeve van het drukken van boekwerken met keuringseisen voor de wettelijk verplichte milieukeuring.

De in de laatst genoemde begrotingswijziging opgenomen hogere verplichtingenraming was het gevolg van de nieuw ingevoerde milieukeuring voor motorvoertuigen die benzine als brandstof gebruiken en die niet zijn voorzien van een geregelde 3-weg katalysator.

Omdat het aantal uitgevoerde steekproeven ten behoeve van de controle op de uitvoering van de APK-keuring minder is dan oorspronkelijk is geraamd, is het budget voor de reiskosten analoog daaraan niet volledig benut. De daardoor ontstane lagere verplichtingen- en uitgavenrealisatie is in dit wetsvoorstel (artikelonderdeel 02 – Toezicht) opgenomen.

De hogere verplichtingenrealisatie op artikelonderdeel 01 (Keuringen) is toe te schrijven aan de verlenging van een aantal huurovereenkomsten voor keuringsstations alsmede de verlenging van contracten op het gebied van onderhoud.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen					Realisatie
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	
03.08.01 Keuringen		3,5		2,1	0,4	6,0
03.08.02 Toezicht		3,1	0,2		- 0,7	2,6
Totaal		6,6	0,2	2,1	- 0,3	8,6

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
3,5			0,4	0,2	4,1
3,1	0,2			- 0,7	2,6
6,6	0,2	0,4	- 0,5		6,7

Infrastructurering Waterstaat

Artikel 04.01 Aanleg en verbetering scheepvaartwegen en havens

De ten laste van dit artikel gerealiseerde verplichtingen en uitgaven zijn ca. f 210 mln. lager respectievelijk ca. f 26 mln. hoger dan in de oorspronkelijke begroting werd verwacht. Deze wijzigingen zijn in de twee voorgaande supplettoire begrotingen reeds op dit artikel aangebracht.

Samengevat kunnen deze wijzigingen als volgt worden gespecificeerd:

- verruiming van het Amsterdam-Rijnkanaal,
- bijdrage van het Ministerie van Economische Zaken in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands (ISP) ten behoeve van de projecten Vaarweg Lemmer-Delfzijl en het Kanaal Almelo-Coevorden,
- uitgaven voor het projekt Wachthaven Meppelerdiep als gevolg van een in 1990 ontstane vertraging,
- compensatie ten behoeve van de huisvestingskosten van de Directie Zuid-Holland,
- werkzaamheden aan het projekt Kanaal door Zuid-Beveland,
- vertraging in de werkzaamheden aan/bij de projecten: Noordzeesluizen IJmuiden, renovatie Oranjesluizen, kanaal Zuid-Beveland Noord, afstandsbediening van een brug in Noord-Holland en automatisering van de sluisen in het Amsterdam-Rijnkanaal en de Afsluitdijk.

De verlaging van de verplichtingenbegroting met ruim f 200 mln. kon worden aangebracht doordat meerjarige verplichtingen ten behoeve van met name de Waalbochten, het sluisencomplex IJmuiden en de Oranjesluizen, in 1992 en later zullen worden vastgelegd.

Op artikelonderdeelniveau wordt in dit wetsvoorstel een verschuiving aangebracht op zowel de verplichtingen als de uitgavenraming.

De verhoging van de beide ramingen op artikelonderdeel 01 zijn een gevolg van kleine verschuivingen in de voortgang van diverse lopende aanlegprojecten.

De verlagingen op onderdeel 02 zijn veroorzaakt door vertragingen bij de start van een aantal werken met betrekking tot de automatisering van de bediening. De vertraging is mede een gevolg van de Wet op de Telecommunicatie die voorschrijft dat ook PTT Telecom uitgenodigd dient te worden bij de aanbesteding van dit soort werken.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
04.01.01 Aanleg en uitbreiding S & H	278,5	6,5	- 108,8	19,9	196,1
04.01.02 Verbetering S & H	152,1	1,0	- 106,0	- 22,3	24,8
Totaal	430,6	7,5	- 214,8	- 2,4	220,9

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
158,9	2,0	29,0	8,3	198,2	
36,3	1,1	- 6,0	- 8,1	23,3	
195,2	3,1	23,0	0,2	221,5	

Artikel 04.02 Bijdragen scheepvaartwegen en havens

De hogere uitgaven zijn het gevolg van een afrekening over 1989 met betrekking tot de kosten van onderhoud aan de spoorbrug over de Oude Maas bij Dordrecht. De bij deze afrekening behorende verplichtingen zijn reeds in een eerder jaar vastgelegd, reden waarom thans de verplichtingenraming kan worden bijgesteld.

Artikel 04.03 Bijdragen landwegen en oeververbindingen

Met de provincie Zeeland is overeengekomen dat Verkeer en Waterstaat garant staat voor een opbrengst gebaseerd op de boekwaarde van f 4 mln. voor de verkoop van oude schepen van de Provinciale Stoomvaartmaatschappij Zeeland. Doordat de verkoop van de betreffende schepen f 0,7 mln. heeft opgebracht, heeft Verkeer en Waterstaat het verschil tussen de boekwaarde en de werkelijke opbrengst bijgedragen.

Voorts zijn nog gelden ten behoeve van de (doorwerking van de) loonbijstelling over 1990 alsmede WAGGS over 1991, met een totaalbedrag ad f 1,8 mln., aan dit artikel toegevoegd. Deze gelden zijn echter niet geheel in het afgelopen jaar besteed.

Aan het eind van het jaar 1991 is met de PSD (Westerscheldeveren) een hernieuwd contract gesloten voor de periode 1992 tot en met 1999. Het totale verplichtingenbedrag behorende bij dit contract bedraagt f 368 mln. Dit bedrag is opgebouwd uit f 32 mln. (te indexeren) plus f 14 mln. (niet te indexeren) per begrotingsjaar maal de aangegeven periode van 8 jaar.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen	Verplichtingen				Realisatie
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	
04.03.01 Bijdragen veerdiensten		32,7	1,9	2,3	370,0	406,9
04.03.02 Overige bijdragen		6,0			- 1,1	4,9
Totaal		38,7	1,9	2,3	368,9	411,8

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
32,7	1,9	3,3	- 0,8	37,0	
5,0			- 0,2	4,8	
37,7	1,9	3,3	- 1,0	41,8	

Artikel 04.04 Bijdrage aan het Rijkswegenfonds

De verplichtingenraming bij dit artikel wordt op ca. f 2,7 mln. gebracht. Hiervan heeft ca. f 2,6 mln. betrekking op de gerealiseerde uitgaven ten behoeve van de bijdragen in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands (ISP). Het kaseffect van het resterende verplichtingenbedrag ad ca. f 0,1 mln. is geraamd voor 1992.

**De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven
(x f 1 mln.)**

Artikelonderdeel		Verplichtingen				
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
04.04.01	Accijnsverh.motor- brandstof	-				-
04.04.02	ISP bijdragen				2,7	2,7
04.04.04	Diverse bijdragen			-		-
Totaal		-		-	2,7	2,7

Uitgaven		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
		-				-
		2,6			-	2,6
		2,6		-	-	2,6

Artikel 04.05 Wet Uitkeringen Wegen

De uitkeringen aan de provincies over het jaar 1991 ingevolge de Wet Uitkeringen Wegen (WUW) zijn bepaald door de uitkeringen over 1990 en de definitieve groei van het motorvoertuigenpark over de periode van 1 augustus 1989 tot 1 augustus 1990. Uit gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek is gebleken dat deze groei 2,9% bedraagt. In de begroting is reeds rekening gehouden met een verwachte groei van 2,2% van het motorvoertuigenpark. Dit heeft krachtens artikel 9 van de WUW tot gevolg gehad dat de uit te keren bedragen in 1991 vastgesteld konden worden op ruim f 864 mln.

Artikel 04.06 Stedelijke verkeersvoorzieningen

In de oorspronkelijke bij de Kamer ingediende begroting was voor uitgaven ten behoeve van fietsvoorzieningen een bedrag uitgetrokken van f 70 mln.

Overeenkomstig het gestelde in amendement nr. 15 (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800) zijn deze gelden uit dit artikel overgeboekt naar het Rijkswegenfonds, waardoor de raming op artikelonderdeel 02 op nihil is gezet.

De realisatie op artikelonderdeel 01 (Stedelijke verkeersvoorzieningen) is overeenkomstig de raming in de oorspronkelijke begroting.

De bijstellingen van de verplichtingenraming is enerzijds een gevolg van de aktualisatie van de verplichtingenadministratie die bij Rijkswaterstaat is uitgevoerd.

Anderzijds komt de vermindering van de verplichtingenraming, zoals die thans wordt aangebracht, voort uit het niet in één keer verplichten van het totaal aan hoofdinfrastructuurprojecten binnen de Vervoerregio Groningen zoals aanvankelijk werd aangenomen. Gekozen is voor de wijze van verplichten per separaat ingediend hoofdinfrastructuurproject vallend binnen het pakket aan projecten in Groningen. Een en ander zal als zodanig worden verwerkt in de begroting voor het jaar 1993.

**De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven
(x f 1 mln.)**

Artikelonderdeel		Verplichtingen				
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
04.06.01	Stedelijke verkeersvoorz.	55,2		- 20,7	- 23,2	11,3
04.06.02	Fietsvoorzieningen	-				-
Totaal		55,2		- 20,7	- 23,2	11,3

Uitgaven				
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
24,4				24,4
-				-
24,4			-	24,4

Artikel 04.07 Onderzoek en ontwikkeling

Door middel van amendement nr. 15 (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800) zijn de ramingen bij dit artikel met f 39 mln. verhoogd en gebracht op ruim f 53 mln.

Teneinde een en ander in de begroting zichtbaar te maken, is voor deze verhoging artikelonderdeel 03 (Rijkswegen) ingevoegd.

Na indiening van de eerste suppletoire wijziging over 1991, is door de Kamer een verlaging aangebracht van f 10 mln. (Amendement nr. 6, Kamerstukken II, 1990/1991, 22 130)

Op het moment dat deze korting werd opgelegd bleek echter dat de ruimte waar nog geen verplichtingen voor waren aangegaan, kleiner was dan het bedrag genoemd in het betreffende amendement. Daarom is een deel (ca. f 3,1 mln.), ter volledige invulling van het amendement, gevonden elders binnen het budget van Rijkswaterstaat. De inpassing van het restantbedrag (ca. f 6,9 mln.) is oorzaak geweest van de verschuivingen tussen de artikelonderdelen zoals deze blijken uit dit wetsvoorstel.

Wat betreft de overige mutaties die via de voorgaande suppletoire begrotingen zijn aangebracht, wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij die begrotingswijzigingen.

In de eerste nota van wijziging op de Najaarsnota (Kamerstukken II, 1991/1992, 22 422, nr. 3) is er overigens vanuit gegaan dat de uitgaven ten behoeve van de tolheffing in totaal f 7,2 mln. zouden bedragen. De uiteindelijk gerealiseerde uitgaven hiervoor zijn bijna f 4,4 mln. Deze uitgaven zijn ten laste van artikelonderdeel 03 (Onderzoek Rijkswegen) gebracht.

In dezelfde nota van wijziging is voorts medegedeeld dat de uitgaven met betrekking tot de carpoolplaatsen voorlopig werden verantwoord op uitgavenartikel 07.08 (Bijdragen infrastructuur openbaar vervoer alsmede goederenvervoer per spoor). De voor dit doel verrichte uitgaven ad ca. f 1,9 mln. zijn in dit wetsvoorstel ten laste van uitgavenartikel 04.07 (onderdeel 01) gebracht. De bijbehorende begrotingsgelden zijn eveneens overgeboekt.

Tevens is in dit wetsvoorstel opgenomen een bijdrage van het Ministerie van Economische Zaken ad f 0,297 mln. ten behoeve van het Floris-Floriade Reisinformatie systeemproject. Deze bijdrage wordt gerealiseerd door middel van een overboeking van begrotingsgelden.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
04.07.01	Landwegen	11,1	- 3,2	- 0,2	1,7	9,4
04.07.02	Waterwegen	3,6	0,8		- 2,8	1,6
04.07.03	Rijkswegen	39,0	- 5,0	4,8	- 2,7	36,1
Totaal		53,7	- 7,4	4,6	- 3,8	47,1

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
10,9	- 4,7	- 1,8	3,0	7,4	
3,3	0,8		- 1,2	2,8	
39,0	- 5,0	6,6	- 2,1	38,5	
53,2	- 8,9	4,8	- 0,4	48,8	

Artikel 04.08 Informatieverwerking

De verhoging van de uitgavenbegroting, die in de oorspronkelijke begroting als memorie is geraamd, is reeds in de eerste wijziging op de begroting van de uitgaven en de ontvangsten over 1991 opgenomen.

Omdat reeds in 1989 een raamcontract is afgesloten voor de automatiseringsuitgaven die ten laste van dit artikel worden gebracht, is de in de eerste suppletoire begroting over 1991 ten onrechte aangebrachte verhoging van de verplichtingenraming in de tweede begrotingswijziging over 1991 gecorrigeerd.

De oorspronkelijke meerjarige betalingsverplichtingen uit het raamcontract zijn indertijd ten laste van artikel 03.04 (Specifieke uitgaven) gebracht en zijn gedeeltelijk naar dit artikel overgeboekt.

Conditionering waterstaat

Artikel 05.06 Aanleg en verbetering waterhuishouding

Ter uitvoering van de amendementen met de nummers 14 en 29 (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800), zijn de bij dit artikel behorende begrotingsbedragen met in totaal f 17,6 mln. verminderd.

Daaropvolgend is in de eerste en tweede suppletoire begroting dit artikel in totaal met ca. f 2 mln. verhoogd. Van deze gelden was het grootste deel bestemd voor de kosten van de bouw van de sluizen te Nieuw-Statenzijl, die na het gereedkomen worden overgedragen aan het waterschap.

Voorts is voor niet in de begroting geraamde voorzieningen (aanschaf materieel) op het gebied van de bestrijding van olieverontreiniging in de provincie Overijssel, een verhoging van het begrotingsbedrag met f 0,1 mln. aangebracht.

Tijdens de begrotingsuitvoering bleken de uitgaven voor de laatste fase van het projekt Nieuwe Statenzijl mee te vallen, waardoor minder uitgaven nodig waren dan aanvankelijk was voorzien. Daarnaast was de bijdrage van het waterschap Reiderzijlvest aan de nieuwbouw wat hoger dan in eerste instantie was geraamd, waardoor er meer inkomsten waren.

Tegen de verwachting in zijn er in 1991 nauwelijks of geen nieuwe verplichtingen aangegaan die in latere jaren tot betaling zullen komen. De voorbereidingen zijn daardoor opgeschoven naar 1992.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen					Realisatie
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	
05.06.01 Aanleg waterhuishouding		3,2	1,9	0,1	- 4,7	0,5
05.06.02 Verbetering waterhuishouding		-				-
Totaal		3,2	1,9	0,1	- 4,7	0,5

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
-	1,9	0,1	- 0,4	1,6	-
-	1,9	0,1	- 0,4	1,6	-

Artikel 05.07 Waterbouwkundige werken IJsselmeergebied

De in een eerder stadium aangebrachte verhoging van de verplichtingen- en de uitgavenraming had betrekking op de niet in de begroting voor 1991 geraamde uitgaven voor de reconstructie van de Hanzeweg en het fietspad Biddingringweg.

In dit wetsvoorstel wordt een verlaging van de verplichtingen en uitgavenraming met respectievelijk ca. f 15,2 mln. en ca. f 1,3 mln. aangebracht.

De vermindering van de geraamde kasuitgaven kan worden aangebracht door vertragingen bij de werkzaamheden ten behoeve van de provincie Flevoland en het waterschap Fleverwaard. Omdat de planning ook voor de komende jaren onzekerheden bevat, is met de Provincie een regeling getroffen die er op neer komt, dat de verplichtingen van het Rijk zijn afgekocht en de Provincie de werken de komende jaren voor eigen rekening zal uitvoeren. De Rijkswaterstaat zal wel behulpzaam zijn bij de voorbereiding van deze werken.

Bij nader inzien blijken de kasuitgaven voor het grootste deel een gevolg van reeds in het verleden aangegane verplichtingen. Het gaat hier bovendien om werkzaamheden die eindig zijn; als de afbouwwerken gereed zijn, vervalt de directe bemoeienis van Verkeer en Waterstaat. De behoefte om in dit kader nieuwe verplichtingen aan te gaan is dan ook beperkt. Bij het opstellen van de begroting 1991 is er echter aan voorbijgegaan dat de afbouwwerken bestuurlijk reeds verplicht waren en is abusievelijk uitgegaan van de gedachte dat de verplichtingen pas worden aangegaan als de werken aan een aannemer worden gegund. Hierdoor is het verplichtingenkrediet in 1991 nagenoeg geheel ongebruikt gebleven.

Artikel 05.08 Onderhoud waterkeringen

De mutaties die op dit artikel via de voorgaande begrotingswijzigingen zijn aangebracht, kunnen als volgt worden samengevat:

- overboeking uit uitgavenartikel 05.13 ten behoeve van het onderhoud van de vooroevers van de Westerschelde,
- overboeking uit uitgavenartikel 05.13 voor zandsuppleties bij Hoek van Holland,
- een taakstellende verlaging ten behoeve van budgettaire problemen elders in de begroting van Verkeer en Waterstaat,
- en een overboeking naar uitgavenartikel 05.18 van het budget ten behoeve van de ontwikkeling van het Referentiemodel water.

In de eerste begrotingswijziging over 1991 is op dit artikel een tijdelijke kasblokkade gelegd ter grootte van f 6 mln. Deze tijdelijke verlaging is in de tweede begrotingswijziging weer ongedaan gemaakt.

Het in de slotwet opgenomen kasoverschot is het gevolg van lagere kosten die verband houden met zandsuppleties alsmede door vertragingen van een aantal projecten. Hierdoor wordt thans een uitgavenverlaging van ruim f 4 mln. aangebracht.

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting zijn ca. f 9 mln. minder aan verplichtingen vastgelegd.

Deze lagere verplichtingenrealisatie is deels het gevolg van reeds in 1990 vastgelegde verplichtingen ten behoeve van onderhoudskosten en een ander deel door de hierboven genoemde uitgavenmutaties.

Artikel 05.09 Onderhoud scheepvaartwegen en havens

De gerealiseerde uitgaven zijn ca. f 18,4 mln. lager dan in de oorspronkelijke begroting was geraamd.

Een belangrijk deel van deze lagere uitgaven is reeds in de eerste twee begrotingswijzigingen over 1991 toegelicht.

Wat betreft de verplichtingen is er in de begroting rekening mee gehouden dat in het kader van het inlopen van achterstallig onderhoud meer meerjarige verplichtingen zouden worden vastgelegd.

Mede doordat reeds in voorgaande jaren verplichtingen voor meerdere jaren zijn vastgelegd die in de begroting voor 1991 waren geraamd, is de verplichtingenbegroting in een eerder stadium reeds met ruim f 68 mln. neerwaarts bijgesteld.

In de slotwet resteert een bijstelling van de verplichtingenraming met ca. f 55 mln.

Bij het opstellen van de begroting 1991 werd verwacht dat in de loop van 1991 verplichtingen zouden worden aangegaan met een doorwerking naar latere jaren in verband met de tijdelijke stijging van de uitgavenbudgetten in de periode 1992 – 1995. Deze verwachting is niet uitgekomen, zodat een verlaging van het verplichtingenniveau tot iets boven het uitgavenniveau nodig is.

Artikel 05.10 Onderhoud waterhuishouding

Na verwerking van de mutaties die door middel van de voorgaande begrotingswijzigingen op dit artikel zijn aangebracht, bedraagt de beschikbare uitgavenraming ca. f 66,6 mln. De gerealiseerde uitgaven zijn daaraan nagenoeg gelijk.

De belangrijkste oorzaak van het in de voorgaande begrotingswijzigingen verwerkte extra verplichtingenkrediet ligt in de vervanging van een patrouillevliegtuig van de Kustwacht. De extra verplichting betrof een chartercontract voor een periode van 10 jaar. Dat contract kon goedkoper worden afgesloten dan eerder was geraamd, waardoor ca. f 12 mln. minder is verplicht.

Artikel 05.11 Onderhoud landaanwinning

Ten behoeve van het afsluiten van meerjarige contracten voor het beheer en onderhoud van landaanwinningswerken voor de Fries-Groningse kust, is in de tweede begrotingswijziging over 1991 de verplichtingenraming gebracht op ca. f 7,7 mln. De uiteindelijk gerealiseerde verplichtingen bedragen in totaal bijna f 4,5 mln. Analooq daaraan volgt in de slotwet een mutatie van ca. f 3,2 mln.

Een en ander is het gevolg van het feit dat het eerder voorziene meerjarig onderhoudscontract niet tot stand is gekomen, doch dat is volstaan met het gebruikelijke jaarcontract.

De uitgaven daarentegen zijn vrijwel geheel gerealiseerd.

Artikel 05.12 Onderhoud IJsselmeerpolders

De in de tweede begrotingswijziging over 1991 aangebrachte verlaging van de verplichtingenbegroting werd enerzijds veroorzaakt doordat in voorgaande jaren reeds meerjarige verplichtingen zijn vastgelegd voor werken die worden uitgevoerd in het kader van de afwerkprogramma's in de polders. In dit wetsvoorstel kan om dezelfde reden de raming verder worden bijgesteld.

Anderzijds kon de verlaging worden aangebracht omdat met de eerder genoemde verplichtingen al rekening was gehouden op uitgavenartikel 05.07.

Door het achterlopen van projecten die worden uitgevoerd in het kader van de in het afwerkprogramma gemaakte bestuurlijke afspraken met

Almere, Zeewolde en de provincies, was de verwachting dat er een kasoverschot van f 4,3 mln. zou ontstaan. Thans blijkt dit kasoverschot f 3,7 mln. te bedragen.

Artikel 05.13 Bijdragen waterkeringen

De in de eerste supplettoire begroting opgenomen verlaging van de beide begrotingsbedragen heeft betrekking op overboekingen naar uitgavenartikel 05.08 ten behoeve van de erosiebestrijding aan de dijken van de Westerschelde.

De verhoging van de verplichtingen- en uitgavenraming met f 25,5 mln. in de tweede supplettoire begroting heeft voor f 5,5 mln. betrekking gehad op bijdragen aan waterschappen ten behoeve van suppleties die in het begin van 1990 als gevolg van de stormen noodzakelijk waren. Deze deklaraties zijn pas in 1991 betaald, hetgeen bij het opstellen van de begroting niet was te voorzien.

Voorts is, om de achterstallige betalingen met betrekking tot de rijksbijdrage in het onderhoud van hoofdwaterkeringen (de zg. 60/40 regeling) in te lopen, het voorschot voor die jaren die normalitair per eind 1991 afgerekend zouden zijn, verhoogd. In de tweede supplettoire begroting was hiervoor f 20 mln. uitgetrokken. Uiteindelijk werd hiervan f 16 mln. uitgekeerd doordat een deklaratie van een waterschap niet werd ingediend.

Het overschot van f 9 mln. aan lagere verplichtingen op artikelonderdeel 02 is ontstaan doordat in 1991 geen toezeggingen zijn gedaan voor betalingen in 1992.

Ten laste van artikelonderdeel 01 is f 0,6 mln. minder aan uitgaven gebracht in verband met bij de provincies openstaande vakatures voor muskusrattenvangers.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
05.13.01 Muskusratten	15,1		- 0,8	0,7	15,0
05.13.02 Overige bijdragen	18,9	- 1,1	26,3	- 9,0	35,1
Totaal	34,0	- 1,1	25,5	- 8,3	50,1

Uitgaven					
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
	15,5		- 0,8	0,2	14,9
	18,5	- 1,1	26,3	- 4,8	38,9
	34,0	- 1,1	25,5	- 4,6	53,8

Artikel 05.14 Bijdragen waterhuishouding

Op de oorspronkelijk ingediende begroting is f 1 mln. in mindering gebracht, overeenkomstig het gestelde in amendement nr. 29 (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800).

De begrotingsbedragen zijn, na verwerking van dit amendement, voor respectievelijk de verplichtingen en uitgaven f 13,9 mln. en f 10 mln.

Met name door overboekingen naar het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en uitgavenartikel 03.04 (Specifieke uitgaven)

alsmede door vertragingen in een aantal projecten zijn de ramingen aangepast.

De in de tweede suppletoire begroting opgenomen verschuiving ad ca. f 9,3 mln. van de verplichtingenraming uit latere jaren naar 1991, is niet gerealiseerd.

De resterende lagere verplichtingenrealisatie van ca. f 12,4 mln. is het gevolg van de vertraging bij de voorbereiding van het project hoogwatervrij maken van het Dongemond gebied in de provincie Noord-Brabant.

De in de slotwet opgenomen verlaging van de uitgaven met f 1,5 mln. kan worden aangebracht omdat het project betreffende de wateraanvoer naar Z.O. Groningen is vertraagd.

Artikel 05.15 Wet Verontreiniging Oppervlaktewater

Overeenkomstig het gestelde in de amendementen met de nummers 14 en 29 (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800) zijn de bij dit artikel behorende begrotingsbedragen met in totaal f 21 mln. verminderd.

De daarna beschikbare begroting voor het aangaan van verplichtingen en het verrichten van uitgaven bedraagt respectievelijk f 99,6 mln. en f 82,6 mln.

De realisatie daarentegen bedraagt f 164,7 mln. en f 86,5 mln.

De hogere uitgaven ad ca. f 3,9 mln. zijn veroorzaakt doordat deklaraties eerder zijn ontvangen en betaald dan was voorzien.

De hogere verplichtingen zijn veroorzaakt doordat eerder dan verwacht een aantal projecten zijn goedgekeurd. Het betrof hier onder andere de slibverbranding Dordrecht (ca. f 55 mln.), de RWZI Capelle a/d IJssel (ca. f 13 mln.) en de RWZI Spijkenisse (ca. f 15 mln.).

Artikel 05.16 Bijdragen scheepvaartwegen en havens

Voor bijdragen aan de provincies Friesland en Groningen ten behoeve van werkzaamheden aan de primaire vaarwegen, is in 1990 met die provincies een convenant afgesloten. Het convenant is in dat jaar vastgelegd als verplichting die over meerdere jaren loopt. De in de begroting voor 1991 geraamde jaarlijkse verplichting kon daardoor worden teruggedraaid.

De hogere uitgaven worden voornamelijk veroorzaakt door een bijdrage aan de Nederlandse Spoorwegen in de vervanging van de spoorbrug Wiene. Voorts heeft een nabetaling aan de provincie Friesland voor primaire vaarwegen over de jaren 1984 en 1986 invloed gehad op de realisatie.

De in kolom 6 (slotwetmutaties) van de begrotingsstaat opgenomen verlaging van de uitgaven wordt veroorzaakt doordat de bijdrage aan de spoorbrug Wiene in 1991 toch lager uitviel dan eerder werd voorzien alsmede door lagere uitgaven ten behoeve van de waterwaarnemers. Dit is ook van invloed geweest op de verplichtingenrealisatie.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen					Realisatie
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	
05.16.01 Bijdr.prim.vaarwegen		10,0	0,4	- 10,4	-	-
05.16.02 Overige bijdragen		4,8	1,5	- 4,1	- 2,1	0,1
Totaal		14,8	1,9	- 14,5	- 2,1	0,1

Uitgaven				
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
24,3	0,4		- 0,4	24,3
0,5	1,5		- 0,9	1,1
24,8	1,9		- 1,3	25,4

Artikel 05.17 Onderzoek en ontwikkeling

Voor een toelichting op de begrotingsmutaties die zijn opgenomen in de eerste en de tweede supplettoire begroting, wordt verwezen naar de bij die begrotingswijzigingen behorende memorie van toelichting.

In aanvulling op het bovenstaande kan nog worden vermeld dat de gevolgen van de amendementen van het lid van der Vaart c.s. (Kamerstukken II, 1990/1991, 22 130, nr. 6) op de eerste supplettoire begroting over 1991 in deze begroting zijn verwerkt.

De lagere realisatie van de verplichtingen op onderdeel 02 is het meerjarige effect van de taakstellende korting die aangebracht is door middel van de eerste wijzigingswet.

De hogere realisatie van de verplichtingen op onderdeel 03 is volledig een gevolg van de gesloten overeenkomst inzake de grondwaterkaart voor de periode 1991 t/m 1998 voor in totaal f 8,4 mln.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
05.17.01	Onderz.waterkeringen	5,4	- 0,9		- 0,2	4,3
05.17.02	Onderz.waterbeheer	29,5	- 4,5	0,2	- 10,0	15,2
05.17.03	Meting basisgegevens	11,9	0,9	1,5	7,3	21,6
Totaal		46,8	- 4,5	1,7	- 2,9	41,1

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
5,4	- 0,9		0,2	4,7
22,3	- 4,5	0,2	- 0,2	17,8
11,0	0,9	1,5	- 0,6	12,8
38,6	- 4,5	1,7	- 0,6	35,2

Artikel 05.18 Informatieverwerking

Op dit artikel zijn in de voorgaande twee supplettoire begrotingen de volgende mutaties aangebracht:

- eenerschikking van de met de automatisering gemoeide uitgaven ad f 14,7 mln. en
- een overboeking uit de onderstaande artikelen in verband met de ontwikkeling van het Referentiemodel water:

Art.	Omschrijving	Verplichtingen	Uitgaven
05.08	Onderhoud waterkeringen	150	110
05.09	Onderhoud sw&h	300	200
05.10	Onderhoud waterhuishouding	300	200
05.15	W.V.O.	70	70
05.17	Onderzoek en ontwikkeling	280	280
05.22	Sanering waterbodems	300	200
Totaal		1 400	1 060

Door vertraging in de bouw van de stormvloedkering (afronding basisontwerp, aanbestedingen) kon de uitgavenraming bij dit artikel met f 49,3 mln. worden verminderd. Van dit bedrag is in de tweede supplettoire wijziging reeds f 47,2 mln. op de begroting in mindering gebracht.

De verlaging van de verplichtingenraming tot ca. f 13,2 mln. is aangebracht omdat reeds in 1989 voor het grootste deel de verplichtingen voor de bouw van de stormvloedkering zijn vastgelegd. In de ontwerpbegroting voor 1991 was hiermee nog geen rekening gehouden.

Artikel 05.20 Deltawerken en rivierdijken

Ter uitvoering van de amendementen van het lid J.T. van den Berg c.s. (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800, nr. 20) is dit artikel in de oorspronkelijke begroting ingevoegd. De op de artikelen 05.01 en 05.03 (Deltawerken en Rivierdijken) geraamde verplichtingen en uitgaven zijn daarbij overgeboekt, waarna beide laatst genoemde artikelen zijn komen te vervallen.

De mutaties die in de Najaarsnota 1991 op dit artikel zijn aangebracht, hadden de volgende oorzaken:

- het niet doorgaan van het projekt Terschellingerpolder alsmede vertraging in de uitvoering van een aantal andere projekten,
- projekten in de provincies Groningen en Noord-Holland die in 1990 waren vertraagd en in 1991 in uitvoering zijn genomen,
- lagere schadeloosstellingen ex art. 8 van de Deltawet,
- vertragingen in de grondaankopen (als gevolg van vervuilde grond) in de provincie Zuid-Holland,
- in de provincie Gelderland zijn een aantal dijkversterkingen in uitvoering genomen als gevolg van wijzigingen in de planning. Deze wijzigingen zijn aangebracht na overleg met de Landelijke Coördinatie Commissie Dijkversterkingen,
- voorbereidingskosten (van basisplannen die in latere jaren in uitvoering worden genomen) van waterschappen en polderdistricten in de Betuwe en Oost-Veluwe.

De lagere verplichtingrealisatie bij onderdeel 01 is ook een gevolg van het reeds eerder genoemde niet doorgaan van het projekt Terschellingerpolder.

Door vertragingen bij de uitvoering van projekten in Noord-Holland (sluizen IJmuiden, Hoge Land van Stroe) en Zeeland (buitenhaven Vlissingen) zijn de kas- en verplichtingen realisaties op onderdeel 02 lager dan aanvankelijk was voorzien.

De in de tweede supplettoire wet verwerkte verlaging van de kasuitgaven voor onderdeel 03 vanwege een lagere schadeloosstelling ex. art. 8 van de Deltawet, is wat tegengevallen. Daarnaast zijn minder verplichtingen voor aanpassings- en inrichtingswerken aangegaan dan aanvankelijk was voorzien.

Op onderdeel 04 zijn ten behoeve van grondaankopen toch meer toezeggingen gedaan dan aanvankelijk was voorzien. Deze toezeggingen zullen pas in 1992 en later tot betalingen leiden.

De hogere gerealiseerde uitgaven ten laste van onderdeel 05 (Rivierdijken derden) zijn het gevolg van een betaling aan het Hoogheemraadschap Alblasserwaard en Vijfheerenlanden in Zuid-Holland. Deze betaling is gebaseerd op de ingediende basisplannen en heeft betrekking op de voorbereidingskosten van dijkversterkingen in het riviereengebied van het Hoogheemraadschap. Een en ander heb ik de Kamer reeds medegedeeld met mijn brief van 19 december 1991 (Kamerstukken II, 1991/1992, 22 422, nr. 8).

Door een snellere realisatie van projekten in Gelderland is een groter aantal verplichtingen aangegaan waardoor de voortgang dichterbij de planning van de Landelijke Coördinatiecommissie Dijkversterkingen komt.

De hogere kasuitgaven en het hogere niveau van de verplichtingen bij onderdeel 06 zijn een gevolg van de snellere uitvoering en meerwerk van respectievelijk aan het projekt Tolkamer.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel		Verplichtingen				Realisatie
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	
05.20.01	Hoogwaterk. derden	100,5		- 3,8	- 60,9	35,8
05.20.02	Hoogwaterk. rijk	15,0		1,6	- 7,1	9,5
05.20.03	Overige deltawerken	35,0		- 1,9	- 28,1	5,0
05.20.04	Aanv. werken SVK	157,2		- 119,2	12,9	50,9
05.20.05	Rivierdijken derden	27,6		4,4	69,8	101,8
05.20.06	Rivierdijken rijk	-			6,3	6,3
Totaal		335,3		- 118,9	- 7,0	209,4

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
37,3		- 3,8	2,2	35,7
15,4		1,6	- 7,2	9,8
4,8		- 2,3	0,9	3,4
40,0		- 6,6	- 1,0	32,4
53,3		7,4	10,1	70,8
12,4		- 0,4	2,5	14,5
163,2		- 4,1	7,5	166,6

Artikel 05.21 Herstelmaatregelen

Dit artikel is in de vastgestelde begroting ingevoegd ter uitvoering van amendement nr. 29 (Kamerstukken II, 1990/ 1991, 21 800).

Op de daarna beschikbare begrotingsbedragen zijn in de tweede suppletoire begroting de volgende mutaties aangebracht:

- een overboeking ad f 1 mln. naar het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij als bijdrage van Verkeer en Waterstaat in de uitvoering van eutrofiërings- en verdrogingsprojecten,
  - een bijdrage van Nederland in het kader van het onlangs gesloten Rijnzoutverdrag ad f 4 mln. De meerjarige doorwerking van dit verdrag, in totaal f 20 mln., is in hoge mate verantwoordelijk voor de verhoging van de verplichtingenraming.
  - uitgaven voor het natuurontwikkelingsprojekt Onderdijk in de provincie Noord-Holland ad ca. f 3,1 mln. De uitvoering van dit projekt is geheel gefinancierd uit bijdragen van derden (zie ook ontvangstenartikel 05.21)
  - een verhoging van de verplichtingenraming ten behoeve van verplichtingen die in de jaren 1992 tot en met 1994 ten laste van dit artikel tot betaling zullen leiden.
- De verwachte uitgaven na de Najaarsnota zijn nagenoeg geheel gerealiseerd.

Artikel 05.22 Sanering waterbodems

Evenals het bovenstaande artikel is ook dit begrotingsartikel in de vastgestelde begroting ingevoegd ter uitvoering van amendement nr. 29 (Kamerstukken II, 1990/ 1991, 21 800).

Zowel de verplichtingen- als de uitgavenraming is daarna met ca. f 9,5 mln. verhoogd voornamelijk en behoeve van saneringskosten van de Geulhaven te Rotterdam en de havens langs de Oosterschelde.

De uitgaven voor de afwikkeling van de sanering van de Geulhaven bleken toch enigszins lager dan aanvankelijk werd aangenomen; daarnaast zijn de saneringen van de havens van Arnhem en Delfzijl vertraagd en tegen de aanvankelijke verwachting in, niet in 1991 begonnen. Dit leidde tot een lager niveau van de uitgaven en de aangegane verplichtingen dan waarmee in de tweede suppletoire begroting werd rekening gehouden.

De gerealiseerde verplichtingen en uitgaven bedragen respectievelijk f 18,8 mln. en f 29 mln.

Inrichting en ontwikkeling IJsselmeerpolders

Artikel 06.01 Cultuurtechnische werken

Ten laste van dit artikel zijn in 1991 ca. f 12,3 mln. hogere uitgaven verricht als gevolg van de privatisering in 1990 van een aantal onder de voormalige Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (RIJP) vallende taken, afdelingen en diensten. Voor een nadere specificatie hiervan wordt verwezen naar (bijlage 1 bij) de memorie van toelichting bij de eerste begrotingswijziging over 1991.

Voorts heeft een overboeking ad f 863 000 naar het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij plaatsgevonden. Deze overboeking had betrekking op de voor 1991 geplande overdrachten van de bossen, natuur- en recreatieterreinen per 1 april en 1 november 1991. Omdat met deze overboeking in de begroting geen rekening was gehouden, is dit artikel tegelijkertijd verhoogd teneinde deze overboeking mogelijk te maken.

De laatste uitgavenmutaties die in de voorgaande suppletoire begroting zijn opgenomen hadden betrekking op de doorwerking van de loonbijstelling over 1990 in verband met een aanpassing van de lonen van niet-ambtelijke medewerkers conform de landbouw-cao.

De verlaging van de verplichtingenraming, zoals opgenomen in de tweede begrotingswijziging, kon worden aangebracht door de in 1989 verstrekte werkgaranties aan de in het kader van de uitvoering van de heroverweging in 1990 geprivatiseerde afdelingen en diensten van de Directie Flevoland.

In de slotwet resteren thans hogere uitgaven ad ca. f 5,9 mln. Deze hogere uitgaven werden voornamelijk veroorzaakt door vertragingen in overdrachten waardoor een langere exploitatie van de diverse objecten en bospercelen noodzakelijk was alsmede door hogere onderhoudskosten aan materieel in 1990 dat ten laste kwam van 1991.

In de slotwet dient daardoor tevens de verplichtingenraming op onderdeel 01 met f 8 mln. te worden bijgesteld

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
06.01.01 Flevoland	23,9	12,8	- 0,7	8,0	44,0
06.01.02 Lauwerszee	1,6		- 0,4	-	1,2
06.01.03 Deltagebied	0,5		- 0,1	0,1	0,5
Totaal	26,0	12,8	- 1,2	8,1	45,7

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
37,2	12,8	0,7	5,9	56,6	
1,2			- 0,1	1,1	
0,4			0,1	0,5	
38,8	12,8	0,7	5,9	58,2	

Artikel 06.02 Bouwkundige werken

Wat betreft de mutaties die in een eerder stadium op de bij dit artikel behorende begrotingsbedragen zijn aangebracht, kan korthedshalve worden verwezen naar de voorgaande suppletoire begrotingen over 1991.

De in de slotwet opgenomen uitgavenmutaties op de artikelonderdelen zijn voornamelijk het gevolg van het sneller verlopen van de werkzaamheden die betrekking hebben op de planvoorbereiding en uitvoering van bouwkundige en civieltechnische projecten.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
06.02.01 Lelystad					-
06.02.02 Almere			2,7	- 0,8	1,9
06.02.03 Zeewolde			2,0	- 2,0	-
06.02.04 Landelijk gebied			3,0	1,2	4,2
06.02.05 Nutsvoorziening		0,5	1,0	- 0,6	0,9
06.02.06 Kerkenbouw					-
06.02.07 Overige uitgaven		0,4	6,0	2,0	8,4
Totaal	-	0,9	14,7	- 0,2	15,4

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
					-
35,5		- 12,3	5,9		29,1
7,0			- 0,1		6,9
4,0			- 0,4		3,6
0,5	0,5		- 0,3		0,7
					-
16,3	0,4	6,0	1,6		24,2
63,3	0,9	- 6,3	6,6		64,5

Artikel 06.03 Sociaal-economische ontwikkeling IJsselmeerpolders

Op onderdeel 01 - Beheer gronden en opstallen - is in de eerste suppletoire begroting een verhoging ad f 1,4 mln. verwerkt, die voortvloeide uit hogere waterschapslasten met betrekking tot reeds verkochte gronden.

Verder is in dezelfde suppletoire begroting de budgettaire doorwerking van de privatisering van de Landmeetkundige afdeling opgenomen.

Voorts is op hetzelfde onderdeel in de tweede begrotingswijziging de verplichtingenraming met ca. f 0,5 mln. verhoogd ten behoeve van kosten voor verpachtingen en taxaties. De verlaging op de beide overige onderdelen was mogelijk doordat minder werkzaamheden zijn opgedragen dan aanvankelijk in de begroting was geraamd.

De verdere verlaging van de verplichtingenbegroting die in de slotwet op onderdeel 02 wordt aangebracht, is daar eveneens een gevolg van.

**De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven
(x f 1 mln.)**

Artikelonderdeel	Verplichtingen					Realisatie
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging		
06.03.01 Beheer gronden en opstallen	5,5	1,4	0,5	0,5	7,9	
06.03.02 Landmeetk.werk	6,0	0,6	- 2,0	- 1,8	2,8	
06.03.03 Vest.bedr.en ov.	0,1		- 0,1	0,5	0,5	
Totaal	11,6	2,0	- 1,6	- 0,8	11,2	

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
7,0	1,4		- 0,5	7,9
8,0	0,6	- 2,0	0,1	6,7
1,0		- 0,1	- 0,2	0,7
16,0	2,0	- 2,1	- 0,6	15,3

Artikel 06.04 Specifieke uitgaven Rijksdienst IJsselmeerpolders

Wat betreft de mutaties die in een eerder stadium op de bij dit artikel behorende begrotingsbedragen zijn aangebracht, kan kortheidshalve worden verwezen naar de memorie van toelichting bij de voorgaande suppletoire begrotingen over 1991.

De verplichtingenraming wordt in dit wetsvoorstel gelijk gemaakt aan de gerealiseerde uitgaven.

**De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven
(x f 1 mln.)**

Artikelonderdeel	Verplichtingen					Realisatie
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging		
06.04.01 Automatisering	4,2				4,2	
06.04.02 Uitvoeringskosten heroverweging	7,5	- 1,0	- 5,8	0,8	1,5	
Totaal	11,7	- 1,0	- 5,8	0,8	5,7	

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
4,2			-	4,2
7,5	- 1,0	- 4,5	- 0,5	1,5
11,7	- 1,0	- 4,5	- 0,5	5,7

Openbaar vervoer en goederenvervoer

Artikel 07.01 Bijdragen openbaar vervoer

Ten laste van dit begrotingsartikel dat betrekking heeft op de bijdragen in de tekorten van het lokale en interlokale openbaar vervoer, zijn f 3 824,6 mln. aan betalingen gebracht en ca. f 3 738,3 mln. aan verplichtingen vastgelegd.

Door middel van amendement no. 30 (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800) zijn begrotingsgelden uit dit artikel overgeboekt naar een aantal nieuwe artikelen (07.11, 07.12, 07.13 en 07.14). Na verwerking van dit amendement bedroegen de begrotingsbedragen ten behoeve van de uitgaven en de aan te gane verplichtingen respectievelijk f 3 601 mln. en f 3 538,7 mln.

Op deze laatst genoemde ramingen zijn in de eerste en tweede suppletoire begroting over 1991 een groot aantal mutaties aangebracht, waarna de beschikbare bedragen konden worden vastgesteld op f 3 820,6 mln. en f 3 843,5 mln.

Wat betreft de diverse oorzaken die aan de in een eerder stadium aangebrachte mutaties ten grondslag lagen, wil ik gaarne volstaan met de verwijzing naar de memorie van toelichting bij de betreffende begrotingswijziging alsmede naar de daaropvolgende nota's naar aanleiding van het verslag.

De uitgaven zijn, ten opzichte van het beschikbare bedrag na de Najaarsnota, nagenoeg gerealiseerd. De verplichtingenbegroting daarentegen, kan met ca. f 105 mln. worden verminderd.

Deze verlaging is mogelijk doordat in de begroting op kasbasis ruimte aanwezig was om de BOV-annuïteit vervroegd af te lossen. De betalingsverplichting voor de BOV-annuïteit is reeds in voorgaande jaren vastgelegd.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel		Verplichtingen				
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
07.01.01	Lokaal ov	1 332,5	10,7	70,7	- 21,8	1 392,1
07.01.02	Interlokaal ov	2 206,2	135,1	88,3	- 83,4	2 346,2
07.01.03	Bedrijfsvervoer werknemers					
07.01.04	Gebiedsgewijze en bedrijfsger. aanpak					
07.01.05	Schone bussen					
Totaal		3 538,7	145,8	159,0	- 105,2	3 738,3

Uitgaven					
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
	1 389,6	10,7	141,7	2,2	1 544,2
	2 211,4	135,1	- 67,9	1,8	2 280,4
	3 601,0	145,8	73,8	4,0	3 824,6

Artikel 07.03 Garanties voor de aflossingen en rentebetalingen op aangegane geldleningen ten behoeve van het openbaar vervoer

Door de N.V. Nederlandse Spoorwegen zijn hoogrentende leningen vervroegd afgelost. In de plaats daarvan zijn nieuwe leningen opgenomen tegen een lager rente percentage.

In tegenstelling tot de raming zoals vermeld in de begroting voor 1992, werd er ten tijde van het opstellen van de Najaarsnota vanuit gegaan dat door de laag-rentende leningen voor 1991 het verplichtingenniveau op f 750 mln. zou komen te liggen. Uiteindelijk is ruim f 681 mln. aan garanties verstrekt, waardoor de raming neerwaarts kan worden bijgesteld.

Door het faillissement van het touringcarbedrijf Langhout in Ter Aar, is Verkeer en Waterstaat door de indertijd verstrekte garantie aansprakelijk voor de betaling van de rente en aflossing van de lening.

Deze betaling ad f 37 000 is ten laste van dit garantie-artikel gebracht.

Artikel 07.04 Sector stimulering goederenvervoer

In het kader van de internationale samenwerking is ter stimulering van het goederenvervoer in het buitenland f 145 000 aan de begroting toegevoegd.

Een verdere verhoging met f 0,5 mln. had betrekking op de bijdrage aan Nederland Distributieland (NDL) als gevolg van de gesloten nieuwe overeenkomst.

Voorts zijn in 1991 meerjarige verplichtingen aangegaan ten behoeve van NDL en de ondersteuning van de bureaus Voorlichting- respectievelijk Marketing Binnenvaart.

Als laatste mutatie is een taakstellende verlaging aangebracht ter compensatie van de hogere bijdrage van het Rijk in het exploitatietekort van het Havenschap Vlissingen.

Artikel 07.05 Uitkeringen herstructurering binnenvaart

Door de invoering van de EG-saneringsloopregeling Binnenvaart, is het beroep dat werd gedaan op de sloopregeling sleep- duw- en sleep-duwboten lager dan werd verwacht. Hierdoor zijn op onderdeel 01 verlagingen van de uitgaven- en verplichtingenbegroting met in totaal f 0,8 mln. aangebracht.

Ten laste van onderdeel 04 is in 1991 de meerjarige verplichting (tot en met 1997) voor de solidariteitsbijdrage van Nederland aan de overige deelnemende landen in de EG- sloopregeling vastgelegd. De verplichtingenraming is daartoe in de tweede suppletoire begroting met bijna f 23,8 mln. verhoogd. Daarnaast is voor deze regeling op grond van de financiële solidariteit tussen de Lid-Staten f 3,2 mln. als verplichting vastgelegd en betaald.

Als laatste mutatie zijn in het kader van de bovengenoemde EG-Saneringsloopregeling, in de eerste suppletoire begroting f 26,1 mln. hogere uitgaven opgenomen. Deze hogere uitgaven waren het gevolg van de in 1990 ontstane overloop naar 1991.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel		Verplichtingen				
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
07.05.01	Sloopregeling binnenv.1987	0,9	- 0,3	- 0,3	- 0,2	0,1
07.05.02	Wet sloopregeling Binnenvaart					-
07.05.03	Besluit Sloopregeling Binnenvaart					-
07.05.04	EG-Sloopregeling		3,2	23,7	0,2	27,1
Totaal		0,9	2,9	23,4	-	27,2

Uitgaven					
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
	0,9	- 0,3	- 0,3	- 0,2	0,1
		29,3		- 0,5	28,8
	0,9	29,0	- 0,3	- 0,7	28,9

Artikel 07.06 Bijdrage aan de N.V. Nederlandse Spoorwegen ten behoeve van het goederenvervoer

De verhogingen van de bij dit artikel behorende begrotingsbedragen met ruim f 7,8 mln., die in de voorgaande twee begrotingswijzigingen zijn aangebracht, hadden betrekking op de toevoeging van de VUT-kosten voor het jaar 1991 alsmede op (de doorwerking van) de loonbijstelling over 1990 en 1991.

Zowel de uitgaven- als de verplichtingenraming beschikbaar na de Najaarsnota is geheel gerealiseerd.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
07.06.01 Bijdrage ing.Regeling Rijksoverheid/NS goed.verv.	0,6	6,7	1,1	-	8,4
07.06.02 Annuïteit				-	-
Totaal	0,6	6,7	1,1	-	8,4

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
23,5	6,7	1,1	-	31,3
24,4			-	24,4
47,9	6,7	1,1	-	55,7

Artikel 07.07 Havenschapsbijdragen

De bijdrage van het Rijk in het exploitatietekort van het Havenschap Vlissingen bedraagt ca. f 1,8 mln.

In de begroting werd rekening gehouden met een bijdrage van ca. f 1,7 mln. Daarom is in de tweede supplettoire begroting f 0,1 mln. aan dit artikel toegevoegd.

Artikel 07.08 Bijdragen infrastructuur openbaar vervoer alsmede goederenvervoer per spoor

De ten laste van dit begrotingsartikel gerealiseerde uitgaven en verplichtingen bedragen respectievelijk f 532 mln. en f 3 418,3 mln.

Ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting betekent dit voor de uitgaven een verlaging van in totaal bijna f 109,4 mln. en voor de verplichtingen een verhoging van in totaal ca. f 158,5 mln. Het grootste deel van deze verschillen is reeds in de twee voorgaande supplettoire begrotingen over 1991 verwerkt en toegelicht.

De in de slotwet opgenomen mutaties betreffen een verlaging van de uitgavenraming met f 13,9 mln. en een verlaging van de verplichtingenraming met f 51,2 mln.

Door middel van mijn brief van 19 december 1991 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken II, 1991/1992, 22 422, no. 8, bijlage 1), heb ik de Kamer reeds medegedeeld dat ten opzichte van de Najaarsnota, het kasoverschot op dit artikel met f 10 mln. zal toenemen. Het uiteindelijke kasoverschot zoals thans opgenomen, bedraagt ca. f 13,9 mln.

Dit is het gevolg van het feit dat de wegbeherende overheidslichamen niet of niet tijdig haar deklaraties voor projecten in het stads- en streekvervoer hebben ingezonden.

Artikel 07.09 Onderzoek en ontwikkeling

Op de bij de Kamer ingediende ontwerp-begroting is door middel van amendement nr. 15 (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800) een bedrag ad ca. f 5,4 mln. op de uitgaven- en verplichtingenraming bij dit artikel in mindering gebracht.

Zoals uit onderstaand overzicht blijkt is deze mutatie, evenals de mutaties uit de eerste en tweede suppletoire begroting over 1991 op dit artikel, geheel verwerkt op onderdeel 01 – Vervoersstudies en experimenten.

Voor een toelichting op de in die begrotingswijzigingen aangebrachte mutaties, wordt korthedshalve verwezen naar de betreffende memorie van toelichting.

In dit wetsvoorstel wordt de verplichtingen- en uitgavenraming verlaagd tot respectievelijk ca. f 46,3 mln. en ca. f 43,7 mln.

Wat betreft de verplichtingen, kan ook deze verlaging geheel worden aangebracht op onderdeel 01. Een en ander is een gevolg van het niet uitvoeren c.q. niet toezeggen van voor 1991 geraamde projecten. Dit geldt met name voor de stimuleringsprojecten in het kader van het SVV-deel D, door onder andere vertraging in de overlegprocedures.

Het op onderdeel 01 ontstane kasoverschot ad f 1,6 mln. wordt enerzijds verklaard doordat het project 'Routeplanning' en een aantal educatieve projecten zijn vertraagd, met als gevolg dat de daarop betrekking hebbende deklaraties ook later zullen worden betaald dan gepland.

Anderzijds wordt door het Ministerie van Economische Zaken f 0,6 mln. bijgedragen in de rijksbijdrage aan de Wereldbankstudie Havens Polen. Deze overboeking van begrotingsgelden zal in de slotwet over 1991 van EZ worden aangebracht.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
07.09.01 Vervoerstudies en Experimenten	77,0	- 17,2	- 1,7	- 12,3	45,7
07.09.02 Bijdrage wetenschappelijke instellingen	0,4			-	0,4
07.09.03 Onderzoek Gevaarlijke Stoffen	0,1			-	0,1
Totaal	77,5	- 17,2	- 1,7	- 12,3	46,3

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging		Realisatie
57,6	- 26,2	13,3	- 1,6		43,2
0,4			-		0,4
0,1			-		0,1
58,2	- 26,2	13,3	- 1,6		43,7

Artikel 07.10 Specifieke uitgaven

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting zijn de gerealiseerde uitgaven en verplichtingen ca. f 2 mln. hoger dan geraamd.

Van deze hogere uitgaven is in de tweede begrotingswijziging over 1991 reeds in totaal f 1,6 mln. aan dit artikel toegevoegd. Deze uitgavenverhoging had voor een deel betrekking op vorming- en opleidingskosten als gevolg van het samenstellen van respectievelijk de opleiding voor projectleiders, het handboek SVV en het aktieboek SVV.

Een ander deel was bestemd voor de (beleids)ondersteuning op het gebied van het goederenvervoer. Hiervoor is het Beleidsinformatiesysteem Goederenvervoer in ontwikkeling. Met de ontwikkelingskosten was in de begroting geen rekening gehouden.

De in dit wetsvoorstel opgenomen hogere realisatie op artikelonderdeel 01 (RIV) heeft betrekking op de aanschaf van verkeersborden die worden gebruikt voor de controle van het wegvervoer. Over het aantal te controleren voertuigen en de wijze waarop dit gebeurt, zijn in Europees verband afspraken gemaakt.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel		Verplichtingen				
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
07.10.01	RIV	1,0			0,3	1,3
07.10.03	Overige specifieke uitgaven	5,6		1,6	-	7,2
Totaal		6,6		1,6	0,3	8,5

Uitgaven						
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
		1,0			0,3	1,3
		5,9		1,6	0,1	7,6
		6,9		1,6	0,4	8,9

Artikel 07.11 Stimulering Openbaar Vervoer

Ter uitvoering van de amendementen met de nrs. 30 en 31 (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800), is in de (ontwerp-) begroting dit artikel met de in die amendementen genoemde artikelonderdelen ingevoegd.

De in de eerste suppletoire begroting opgenomen verlaging had zowel betrekking op de ombuiging die voortvloeide uit de besluitvorming omtrent de Tussenbalans als op compensatie ten behoeve van budgettaire problemen elders op de begroting van Verkeer en Waterstaat.

Aanvullend op die mutaties zijn overeenkomstig het gestelde in het amendement van de leden van der Vaart, Reitsma en Jorritsma op de Voorjaarsnota (Kamerstukken II, 1990/1991, 22 130, nr. 6), de begrotingsbedragen verder verlaagd met f 7,1 mln.

De maatregelen voortvloeiende uit het bij het Gemeentelijk Vervoerbeprijving te Amsterdam uitgevoerde onderzoek naar maatregelen ter bestrijding van het zwart/grijs rijden, waren het afgelopen jaar nog niet rijp voor uitvoering. Hierdoor konden in 1991 vrijwel geen uitgaven worden verricht conform de oorspronkelijke bestemming zoals genoemd in het hierboven vermelde amendement nr. 31 van de leden Reitsma en van der Vaart. Daarom is de beschikbare begroting voor Preventie en controle (onderdeel 03) met f 15,8 mln. in de tweede begrotingswijziging verminderd.

De beschikbare uitgavenbegroting na de Najaarsnota is geheel gerealiseerd.

De reden voor het achterblijven van de verplichtingenrealisatie is dat over de criteria voor spits- en snelbussen slechts moeizaam overeenstemming met het streekvervoer kon worden bereikt.

Hierdoor zijn in het afgelopen jaar minder verplichtingen aangegaan dan waarmee in de begroting rekening werd gehouden.

Indien het streekvervoer echter kan aantonen dat een spits- of snelbus aan de criteria voldoet, kan alsnog een vergoeding in de exploitatiekosten, met terugwerkende kracht tot september 1991, worden verstrekt.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel		Verplichtingen				
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
07.11.01	Spits en snelbussen	35,0			- 13,4	21,6
07.11.02	Opvang extra verv.groei	50,0			-	50,0
07.11.03	Preventie en controle	32,0	- 15,9	- 15,8	-	0,3
Totaal		117,0	- 15,9	- 15,8	- 13,4	71,9

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
35,0	- 15,0			-	20,0
50,0				-	50,0
32,0	- 15,9	- 15,8			- 0,3
117,0	- 30,9	- 15,8		-	70,3

Artikel 07.12 Schone bussen

Ook dit artikel is ter uitvoering van amendement nr. 30 (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800) in de (ontwerp-)begroting, als vervanging van artikelonderdeel 07.01.05, ingevoegd.

Wat betreft de mutaties die door middel van de voorgaande suppletoire begrotingen over 1991 op dit artikel zijn aangebracht, wil ik gaarne volstaan met de verwijzing naar de betreffende memorie van toelichting.

De vermindering van de verplichtingen- en uitgavenraming met respectievelijk bijna f 0,8 mln. en f 1,8 mln., is mogelijk omdat het beschikbaar komen en direkt op grote schaal stimuleren van milieu vriendelijke technieken bij het opstellen van het Nationaal Milieu Plan (NMP) te optimistisch is ingeschat.

Artikel 07.13 Bedrijfsvervoer

Evenals de voorgaande artikelen is ook dit artikel ter uitvoering van amendement nr. 30 (Kamerstukken II, 1990/ 1991, 21 800) in de (ontwerp-)begroting, als vervanging van artikelonderdeel 07.01.03, ingevoegd.

De beschikbare verplichtingen- en uitgavenbegroting na verwerking van het amendement bedroeg f 25 mln.

In de eerste suppletoire begroting is, door ombuigingen die voortvloeiden uit de besluitvorming omtrent de Tussenbalans en als gevolg van te leveren compensatie ten behoeve van budgettaire problemen elders op de begroting, de uitgavenbegroting met f 10 mln. neerwaarts bijgesteld.

De gerealiseerde verplichtingen alsmede uitgaven bedragen respectievelijk f 14,9 mln. en f 12,7 mln. Dit betekent dat in dit slotregularisatie-

wetsvoorstel de respectievelijke begrotingsbedragen met f 10,1 mln. en f 2,3 mln. kunnen worden verminderd.

Het achterblijven van de kasuitgaven wordt veroorzaakt doordat aan de subsidieregeling Bedrijfsvervoer deelnemende bedrijven niet tijdig en veelal lagere bedragen hebben gedeclareerd dan was geraamd. Mede daardoor konden diverse bijdragen in het kader van deze regeling niet meer in 1991 worden betaald.

Als gevolg van de diverse bezuinigingen zijn de bij dit artikel behorende (meerjarige) kasramingen verlaagd. Daardoor was het niet mogelijk alle geplande verplichtingen te realiseren.

Artikel 07.14 Vervoerscoördinatie

Dit artikel vervangt het in de oorspronkelijke ontwerp-begroting opgenomen artikelonderdeel 07.01.04 en is ter uitvoering van amendement nr. 30 (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800) in de begroting ingevoegd.

De beschikbare verplichtingen- en uitgavenbegroting na verwerking van het amendement bedroeg f 10 mln.

De uitgavenbegroting is in de Voorjaarsnota 1991 met f 1,5 mln. verminderd als gevolg van ombuigingen die voortvloeiden uit de besluitvorming omtrent de Tussenbalans en ter compensatie van budgettaire problemen elders op de begroting van Verkeer en Waterstaat.

Aanvullend daarop is in de Najaarsnota 1991 de verplichtingenbegroting met ca. f 5,6 mln. en de uitgavenbegroting met f 4,7 mln. verlaagd.

Dit was naast de complexiteit van de regeling «Vaststelling financiële vergoedingen vervoerplannen», het gevolg van het feit dat, omdat het een nieuwe aanpak betreft, de ontwikkeling van vervoerplannen trager op gang kwam dan waarmee in de begroting rekening was gehouden.

Het bovenstaande is er tevens de oorzaak van dat thans enerzijds de uitgavenbegroting met ca. f 0,8 mln. kan worden verminderd en anderzijds, in tegenstelling tot de in de Najaarsnota uitgesproken verwachting, de verplichtingenbegroting met ca. f 1,3 mln. weer moet worden verhoogd.

Luchtvaartangelegenheden

Artikel 08.01 Algemene luchtvaartangelegenheden

De Kamer is door middel van de voorgaande suppletoire begrotingswijzigingen reeds geïnformeerd over de verwachte afwijking tussen de thans opgenomen realisatie en het oorspronkelijk begrotingsbedrag voor het jaar 1991.

Een groot deel van dit verschil wordt verklaard door de aan dit artikel toegevoegde gelden in het kader van het Programma Samenwerking Oost-Europa ten behoeve van de tweede en derde tranche.

Artikel 08.02 Beheer en ontwikkeling luchthavens

Het in 1991 neerwaarts bijstellen van de oorspronkelijke uitgavenbegroting met ca. f 6,2 mln., wordt bijna geheel veroorzaakt doordat een voor 1991 geraamde bijdrage ad f 6,1 mln. van het rijk voor de renovatie van de bestaande baan op de luchthaven Zestienhoven bij Rotterdam, reeds in 1990 is betaald. Hierover is de Kamer bij Voorjaarsnota 1991 geïnformeerd.

Daarnaast is in verband met een noodzakelijke herstart van de planologische procedures met betrekking tot de Oost-Westbaan te Beek, het tijdpad aangepast waarvan in de begroting 1991 werd uitgegaan. In eerste instantie werd nog verwacht dat het moment van daadwerkelijke

aanbesteding medio 1991 zou plaatsvinden. Door de genoemde vertraging is dit artikel in de tweede suppletoire begroting met f 0,3 mln. neerwaarts bijgesteld.

Naast de genoemde verlagingen is dit artikel gedurende 1991 beïnvloedt door de toevoeging van WAGGS- gelden over het jaar 1991 en de loonbijstelling 1990 voor in totaal f 271 000.

De verplichtingenraming is als gevolg van het uitstel van investeringsprojecten op de regionale luchthavens in de tweede suppletoire wet met bijna f 11,6 mln. verminderd.

Voor een deel had deze verlaging betrekking op het aandeel van Verkeer en Waterstaat in het project Oost-Westbaan op de luchthaven Maastricht.

Een ander deel had betrekking op het project baanverlenging Eelde dat eveneens in de tijd is verschoven. Wat betreft dit project zal een principe-beslissing worden genomen nadat over de renovatieproblemen een oplossing is bereikt.

In dit wetsvoorstel wordt op onderdeel 02 (Bijdrage in de exploitatie van luchthavens) een verhoging van de verplichtingenraming met f 2,1 mln. aangebracht, doordat de geraamde exploitatietekorten van de luchthavens Eelde en Maastricht over 1992 reeds als betalingsverplichting zijn vastgelegd.

De beschikbare uitgavenbegroting na de tweede begrotingswijziging is nagenoeg geheel gerealiseerd.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel		Verplichtingen				
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
08.02.01	Ontw.infrastr.luchth.	12,5		- 11,9	-	0,6
08.02.02	Bijdr.expl.luchthavens	4,8	0,1	0,2	2,1	7,2
08.02.03	Kosten aanw.luchthavens	0,4			-	0,4
Totaal		17,7	0,1	- 11,7	2,1	8,2

Uitgaven					
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
	7,0	- 6,1	- 0,3	-	0,6
	4,8	0,1	0,2	-	5,1
	0,4			-	0,4
	12,2	- 6,0	- 0,1	-	6,1

Artikel 08.03 Zonering in het kader van de luchtvaartwet

In de wijzigingswet samenhangende met de Voorjaarsnota 1991 zijn de begrotingscijfers voor het saneringsproject Schiphol neerwaarts gecorrigeerd voor het feit dat er geen akkoord was bereikt met de Stichting Geluidsisolatie Schiphol (SGIS) over de financiering van de totale kosten van het isolatieprogramma voor Schiphol. Om deze reden is tijdens het opstellen van de Voorjaarsnota teruggeslagen naar het prijspeil 1990.

Daarentegen zijn als gevolg van hoger verkregen ontvangsten op het gelijklopende ontvangstenartikel de begrotingscijfers verhoogd. De heffingen zijn aangewend voor het aanbrengen van geluidwerende voorzieningen alsmede voor advies-, begeleidings- en direktiekosten.

Deze verhogingen zijn in de tweede suppletoire begrotingswijziging verwerkt.

In 1990 zijn reeds verplichtingen ten behoeve van het isolatieprogramma Schiphol vastgelegd die in de begroting voor 1991 waren geraamd. Daarom is in de tweede begrotingswijziging overgegaan tot een vermindering van de verplichtingenbegroting bij dit artikel.

Het overleg tussen de Rijksluchtvaartdienst en de SGIS heeft in de laatste maanden van 1991 geleid tot een versnelling van het geluidsisolatieproject Schiphol.

Door deze versnelling zijn een aantal raamovereenkomsten met betrekking tot de sanering van grote deelprojecten gesloten, met als gevolg dat de verplichtingenbegroting, ten opzichte van de Najaarsnota, met f 15 mln. is overschreden.

Onderstaand zijn de belangrijkste deelprojecten nader gespecificeerd:

- Zwanenburg fase 1
- Amstelveen fase 2
- Aalsmeer fase 6a
- Aalsmeer fase 6b/7
- Snipper.

Artikel 08.04 Veiligheid en toezicht op het gebied van de luchtvaart

De bij dit artikel in de voorgaande suppletoire begrotingen opgenomen aanpassingen van de begrotingsbedragen hadden betrekking op de verdeling van de loonbijstelling 1990 en de toevoeging van WAGGS-gelden over het jaar 1991.

De overige bijstellingen bestonden uit hogere uitgaven in verband met de privatisering van de Rijksluchtvaartschool (RLS) alsmede uit hogere uitgaven als gevolg van het doorvoeren van maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van de Luchtvaartinspectie.

De slotwetmutatie die thans op de begroting wordt aangebracht is het gevolg van de hierboven genoemde kwaliteitsverbetering, vertraging in het opleidingsprogramma voor vliegers en lagere kosten van de brandweer.

Artikel 08.05 Onderzoek en ontwikkeling

De aanpassing van zowel de uitgaven- als de verplichtingenbegroting met bijna f 11,4 mln. gedurende 1991, betreft voor f 4,2 mln. de doorwerking van de VUT- kosten over 1990 van de Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium (NLR).

Een verdere verhoging met f 2,8 mln. wordt verklaard door een aanpassing van de aan de Europese Transsone Windtunnel (ETW) te betalen subsidiebedragen.

Via de NLR wordt in samenwerking met Duitsland, Frankrijk en Engeland, deelgenomen aan de bouw van deze ETW.

De raming voor de opdrachten aan het NLR (onderdeel 01) kan thans met f 0,8 mln. worden bijgesteld doordat de opdracht voor de ondersteuning bij de vervanging van de SARP voor een deel aan een ander bureau is overgedragen.

De hogere verplichtingenrealisatie op het ETW onderdeel heeft betrekking op de vastlegging van het Nederlandse aandeel in de (meerjarige) initiële exploitatie fase van de ETW. Deze betalingsverplichtingen zijn geregeld in het memorandum van overeenstemming van 1988. Daarbij is tevens rekening gehouden met de prijsontwikkeling.

Voorts werd verwacht dat ten behoeve van het Projekt Organisatie Mainport en Milieu Schiphol (PMMS) f 1,7 mln. ten laste van dit artikel zou worden gebracht. Deze uitgaven bedragen echter ca. f 1 mln.

Teneinde de inzichtelijkheid van de begroting te bevorderen, is onderdeel 06 (PMMS) ingevoegd en zijn de uitgaven alsmede de vastge-

legde betalingsverplichtingen voor het betreffende projekt overgeboekt uit onderdeel 05 (Onderzoeken).

Voor de realisatie van het projekt Regionale Luchthavenstrategie (RELUS) is ten behoeve van onderzoekskosten in 1991 ca. f 0,7 mln. aan dit artikel toegevoegd.

Naast hogere uitgaven van per saldo ca. f 0,4 mln. voor onderzoeken op het gebied van de luchtvaart, is er ca. f 1,7 mln. aan begrotingsgelden aan dit artikel toegevoegd ingevolge de doorwerking van de loonbijstelling 1990 en WAGGS- gelden over 1991.

De hogere verplichtingenrealisatie op de artikelonderdelen 02 en 03 wordt veroorzaakt doordat zowel de geraamde bijdragen in de exploitatielasten als de investeringen van het NLR over 1992 (gebaseerd op de begroting van het NLR over 1992) reeds in 1991 als betalingsverplichting zijn vastgelegd.

Als laatste mutatie en in aanvulling op het bovenstaande zijn relatief kleine werkplanwijzigingen tussen de diverse artikelonderdelen aangebracht.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel		Verplichtingen				
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
08.05.01	Opdrachten NLR	4,6			- 0,8	3,8
08.05.02	Exploitatie NLR	30,5	4,8	1,1	37,1	73,5
08.05.03	Investeringen NLR	11,2			11,9	23,1
08.05.04	ETW		2,8		10,3	13,1
08.05.05	Onderzoeken	1,0	0,8	1,9	- 2,6	1,2
08.05.06	PMMS				1,7	1,7
Totaal		47,3	8,4	3,0	57,6	116,4

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
4,6			- 0,8	3,8
30,7	4,8	1,1	0,4	37,0
11,2			0,2	11,4
6,0	2,8		0,7	9,5
1,0	0,8	1,9	- 2,1	1,6
			1,0	1,5
53,5	8,4	3,0	- 0,6	64,3

Artikel 08.06 Rijksopleiding verkeersvlieger

Doordat een voor 1991 geraamde deklaratie ad f 2,0 mln. voor de aanschaf van Bonanza lesvliegtuigen reeds in 1990 is ontvangen en betaald, is de uitgavenbegroting bij Voorjaarsnota 1991 met eenzelfde bedrag verlaagd.

Verder is in verband met de privatisering van de Rijksluchtvaartschool per 1 juli 1991 de verplichtingen- en de uitgavenraming aangepast. Hierbij zijn ten onrechte op enkele bij dit artikel behorende onderdelen wijzigingen in de verplichtingenraming niet meegenomen. Deze correcties worden thans aangebracht.

De hogere gerealiseerde betalingsverplichtingen ten behoeve van de bijdrage aan de KLM Luchtvaartschool vloeien voort uit de in 1991 afgesloten overeenkomst tussen het Rijk en de KLM.

Een additionele verhoging van f 1,4 mln., zoals die in de tweede suppletore wet over 1991 is verwerkt, was noodzakelijk om de hogere exploitatielasten (met name brandstofprijzen) en het noodzakelijk extra onderhoud van de vliegtuigen en simulatoren te kunnen verantwoorden.

**De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven
(x f 1 mln.)**

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
08.06.01 Vliegtuigen en sim.			0,5	0,3	0,8
08.06.02 Exploitatie en onderh.	7,6		0,3	- 4,8	3,1
08.06.03 Specifieke uitgaven	1,8			- 0,8	1,0
08.06.04 Bijdr.aan KLS			21,6	5,6	27,2
Totaal	9,4		22,4	0,3	32,1

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
4,0	- 2,0		0,4	2,4
7,4		- 3,9	- 0,3	3,2
1,8		- 0,8	-	1,0
		7,9	0,2	8,1
13,2	- 2,0	3,2	0,3	14,7

Artikel 08.07 Luchtverkeersbeveiliging

De belangrijkste oorzaak van het op artikelonderdeel 01 (Investerings apparatuur) ontstane overschot van ca. f 1 mln. wordt verklaard doordat verkeersleidingsapparatuur, waarvan zowel de levering als de betaling voor 1991 was geraamd, niet in 1991 kon worden betaald. De apparatuur is overeenkomstig de planning in 1991 afgeleverd maar voldeed niet aan de gestelde kwaliteitsnormen en is derhalve afgekeurd. De betaling heeft daardoor niet meer in 1991 plaatsgevonden.

In verband met de privatisering van de Rijksluchtvaartschool (RLS) per 1 juli 1991 is onderdeel 02 (Exploitatie en onderhoud) bij tweede suppletoire begroting 1991 verhoogd.

Doordat er daarentegen diverse geplande projecten niet gereed zijn gekomen, is op dit artikelonderdeel over 1991 alsnog een kasoverschot opgetreden van ca. f 1,3 mln. Deels heb ik de Kamer hierover reeds geïnformeerd bij de tweede suppletoire begroting over 1991.

De realisatie op het laatste artikelonderdeel is overeenkomstig de raming zoals die is opgenomen in het wetsvoorstel samenhangende met de Najaarsnota. Hierin is het hogere Nederlandse aandeel ad f 1,5 mln. in de begroting van de Eurocontrol-organisatie verwerkt.

De bijstellingen op de verplichtingenbegroting, die zowel in de tweede als in deze begrotingswijziging zijn c.q. worden aangebracht, hebben betrekking op investeringen in apparatuur, waarvan de betalings- respectievelijk de leaseverplichting ontstaat in het jaar dat de betreffende contracten worden getekend.

**De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven
(x f 1 mln.)**

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
08.07.01 Invest.apparatuur	4,7		1,1	2,7	8,5
08.07.02 Expl.en onderhoud	15,3		0,4	71,7	87,4
08.07.03 Aandeel Eurocontrol	14,8		1,5	-	16,2
Totaal	34,8		3,0	74,4	112,1

Uitgaven				
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
12,2			- 1,0	11,2
15,3		0,4	- 0,4	15,3
14,8		1,5	-	16,3
42,3		1,9	- 1,4	42,8

Artikel 08.08 Kosten van vluchten alsmede onderhoud van een vliegtuig ten behoeve van de regering en van de leden van het Koninklijk Huis

De op dit artikel gerealiseerde uitgaven zijn nagenoeg gelijk aan het beschikbaar begrotingsbedrag overeenkomstig de tweede suppletoire wet over 1991. Voor een nadere toelichting bij de hogere uitgaven van ca. f 0,6 mln. ten opzichte van de vastgestelde begroting over 1991, wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de eerder genoemde suppletoire begroting.

Doordat meer vliegreuen met het regeringsvliegtuig zijn gemaakt dan werd verwacht, wordt de verplichtingenraming in dit wetsvoorstel met ca. f 0,4 mln. verhoogd.

Zeescheepvaart en maritieme aangelegenheden

Artikel 09.01 Algemene zeescheepvaartaanlegenheden

Door het Ministerie van Buitenlandse Zaken is ten behoeve van de Nederlandse bijdrage aan de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) ca. f 0,1 mln. aan begrotingsgelden overgeboekt. Aan deze organisatie is tevens de reeds in 1991 verschuldigde contributie over 1992 betaald.

Deze gelden worden eveneens door middel van een overboeking van begrotingsgelden door het Ministerie van Buitenlandse Zaken aan de begroting van Verkeer en Waterstaat toegevoegd.

Voorts is in het kader van het Programma Samenwerking Oost-Europa (PSO), ten behoeve van de tweede en derde tranche, in totaal ca. f 1,4 mln. aan de begroting toegevoegd. Voor de uitvoering van dit programma is f 290 000 aan dit artikel toegewezen.

De overige bijstellingen die door middel van de tweede begrotingswijziging zijn aangebracht respectievelijk in dit wetsvoorstel worden aangebracht, zijn voornamelijk veroorzaakt door hogere uitgaven voor enkele projecten uit het informatie strategieplan (waaronder het project GESTO) – informatiesysteem met gegevens van gevaarlijke en schadelijke stoffen – aanschaf van hardware en de exploitatie van de geautomatiseerde systemen (voor vaarbewijzen, onderhoud programmatuur en apparatuur).

De hogere verplichtingenrealisatie is het gevolg van de uitgavenmutaties alsmede van de vastlegging van automatiseringsverplichtingen voor ontwikkelingskosten door derden.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				Realisatie
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	
09.01.01 Trainingen en curs.	1,8		- 0,3		1,5
09.01.02 Automatisering	3,9		1,2	0,5	5,6
09.01.03 Maritieme politiek	0,7		0,2	0,5	1,5
Totaal	6,5		1,1	1,0	8,6

Uitgaven				
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
1,8		- 0,3	-	1,5
3,9		1,2	0,1	5,2
0,8		0,2	0,4	1,4
6,5		1,1	0,5	8,1

Artikel 09.02 Steunverlening zeescheepvaart

Voor de mutaties welke zijn opgenomen in de eerste en de tweede suppletoire begroting, wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij deze begrotingen.

In dit wetsvoorstel resteert een verplichtingen- en uitgavenverlaging van respectievelijk f 10,2 mln. en f 3,5 mln.

Zoals ik in de Nota naar aanleiding van het verslag over de eerste suppletoire wet (Kamerstukken II, 1990/1991, 22 130, nr. 5) reeds heb medegedeeld, is het vrijwel onmogelijk alle verplichtingen nog in het jaar van aanvraag aan te gaan. Een deel van de in 1991 ontvangen aanvragen wordt dan ook, na beoordeling van de projecten, in 1992 als betalingsverplichting vastgelegd.

Een ander deel van de lagere gerealiseerde verplichtingen heeft betrekking op projecten waarvan de definitieve vaststelling van de steunverlening (regelingen 1990 en 1991/ 1992) nog niet heeft plaatsgevonden. Dit is er tevens de oorzaak van dat er een kasoverschot van f 3,5 mln. is ontstaan.

Artikel 09.03 Onderzoek en ontwikkeling

De twee grootste mutaties die via de twee voorgaande begrotingswijzigingen op dit artikel zijn aangebracht, zijn overboekingen naar het Ministerie van Economische Zaken. De eerste betreft de bijdrage van Verkeer en Waterstaat in de herstructurering van het Maritiem Research Instituut Nederland (MARIN). Deze bijdrage in de reorganisatie staat los van het jaarlijks aandeel van Verkeer en Waterstaat in de achtergrondresearch.

De tweede is een bijdrage aan de Stichting Coördinatie Maritiem Onderzoek (CMO). Deze bijdrage wordt via het Ministerie van Economische Zaken aan het CMO betaald.

Na verwerking van de in een eerder stadium aangebrachte mutaties, is de verplichtingen- en uitgavenbegroting nagenoeg geheel gerealiseerd.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel		Verplichtingen				Realisatie
		Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	
09.03.01	Bijdr. aan Hfdst. XIII	6,5	- 2,2		- 0,2	4,1
09.03.02	Onderzoek in eigen beheer	1,4	- 0,5	0,5	0,3	1,7
Totaal		7,9	- 2,7	0,5	0,1	5,8

Uitgaven

Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
6,5	- 2,2		- 0,2	4,1
1,4	- 0,5	0,5	0,1	1,5
7,9	- 2,7	0,5	- 0,1	5,6

Artikel 09.04 Veiligheid en toezicht op het gebied van de scheepvaart

De afbouw van de PTT-dienstverlening heeft ertoe geleid, dat in de eerste begrotingswijziging de ramingen zijn verminderd. De genoemde afbouw houdt verband met een verandering van de behoeften aan de PTT-dienstverlening.

Artikel 09.05 Regionale maritieme aangelegenheden

Wat betreft de mutaties op de begroting van de uitgaven en de verplichtingen opgenomen in de voorgaande twee suppletoire begrotingen over 1991, wordt verwezen naar de toelichtingen bij die begrotingswijzigingen.

In de slotwet behoeft alleen de verplichtingenbegroting met ca. f 0,2 mln. te worden verminderd. De uitgaven zijn geheel gerealiseerd.

Op artikelonderdeelniveau daarentegen, hebben een aantal verschuivingen plaatsgevonden die onderstaand worden toegelicht.

De investeringen ten behoeve van de kustwacht zijn per saldo ca. f 0,6 mln. minder dan werd verwacht, voornamelijk doordat het 'Meld-, volgen informatiesysteem Noordzee' in zijn huidige opzet is komen te vervallen.

De exploitatiekosten over 1990 van de Schelderadarketen zijn ten laste van de begroting 1991 gebracht. Voorts is het Nederlandse aandeel in de BTW over de exploitatiekosten 1991 hoger dan in de begroting is geraamd.

Tevens is door vertraging van het projekt 'Verkeersbegeleidende middelen Noordzeekanaal' minder besteed. De vertraging is ontstaan doordat enkele vitale componenten niet geleverd konden worden, waardoor betaling niet meer in 1991 heeft kunnen plaatsvinden.

Enerzijds zijn de geraamde uitgaven op onderdeel 03 voor de nieuwbouw van B4 betonningsvaartuigen niet gerealiseerd, omdat er een grotere behoefte bestaat aan een betonningsvaartuig voor de ondiepe vaarwateren. De aanbesteding hiervan zal in 1992 plaatsvinden.

Anderzijds zijn niet geraamde c.q. hogere uitgaven verricht voor: de berging van een lichtschip, Noordzee-objekten, onderhouds- en brandstofkosten voor schepen, de afvoer van oude batterijen en de aanschaf van een racon-boei.

De laatste mutatie wordt veroorzaakt doordat de voorgenomen verhuizing van de Scheepvaartinspectie naar Rotterdam niet in 1991 heeft plaatsgevonden.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
09.05.01 Kustwacht	7,1		9,9	- 1,0	16,0
09.05.02 Verkeersregl.					
Zeescheepvaart	7,1	0,8	- 0,1	1,1	8,9
09.05.03 Vaarwegmarkering	22,6		- 7,0	- 0,2	15,4
09.05.04 Mar.Sign. en plaatsbepaling	-				-
09.05.05 Spec.uitg.	3,1	0,2	- 3,2	- 0,1	-
09.05.06 Loodswezen	-				-
Totaal	39,9	1,0	- 0,4	- 0,2	40,3

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
7,9			- 0,7	7,2	
8,3	0,8	- 1,5	1,3	8,9	
16,7	- 3,5		1,6	14,8	
-				-	
3,1	0,2	- 0,9	- 2,2	0,2	
				-	
36,0	- 2,5	- 2,4	-	31,1	

Telecommunicatie- en postzaken

Artikel 10.01 Programmauitgaven

In de twee voorgaande suppletoire begrotingen is bijna f 7,3 mln. aan dit artikel toegevoegd.

Deze verplichtingen- en uitgavenverhoging was voor f 4 mln. het gevolg van een bijdrage aan de ministeries van Economische Zaken en Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur in de aanloopkosten van de invoering van de D2-MAC standaard.

Voorts heeft een overboeking van f 1,5 mln. plaatsgevonden naar het Ministerie van Economische Zaken in verband met het aandeel van Verkeer en Waterstaat in de STD II telecommunicatieorder Indonesië van APT. Doordat met deze overboeking in de begroting geen rekening was gehouden, is dit artikel tegelijkertijd met eenzelfde bedrag verhoogd teneinde deze overboeking mogelijk te maken.

Om een zuiverder relatie te kunnen leggen tussen de uitgaven van de werkzaamheden van de dienst in Groningen en het beleidsterrein waarop deze activiteiten worden verricht, is ca. f 2,9 mln. vanuit het materiële artikel overgeboekt.

De laatste mutatie had betrekking op een toevoeging van ca. f 0,4 mln. voor het Programma Samenwerking Oost-Europa (PSO). Deze gelden waren bestemd voor de kennisoverdracht van informatica aan Polen en Hongarije.

In dit wetsvoorstel wordt de begroting gelijk gemaakt aan de realisatie. Dit heeft tot gevolg dat de verplichtingen- en de uitgavenbegroting met respectievelijk f 1,5 mln. en f 1,2 mln. kan worden verminderd.

Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere uitgaven voor uitbestede onderzoeken, exploitatie en investeringen alsmede contributies aan internationale organisaties. Anderzijds zijn hogere uitgaven verricht voor de automatisering van de bestuurlijke informatievoorziening en de machtigings-systemen.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen					Realisatie
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging		
10.01.01 Specifieke uitg.	7,0	2,9	4,0	- 0,9	12,9	
10.01.02 Bijdr.internat.org.	4,0	0,4		- 0,9	3,6	
10.01.03 Onderzoek					-	
10.01.04 Automatisering	4,3			0,3	4,6	
10.01.05 Uitkering aan PTT					-	
Totaal	15,3	3,3	4,0	- 1,5	21,1	

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
7,3	2,8		4,0	- 1,1	13,0
4,0	0,4			- 0,8	3,6
				0,7	-
4,3					5,0
15,6	3,2	4,0	- 1,2		21,6

Artikel 10.03 Garanties voor de aflossing en rentebetalingen op aangegane geldleningen ten behoeve van telecommunicatie en post

Het Rijk staat borg voor in het verleden afgesloten leningen door de N.V. Casema voor het doen van investeringen. De oorspronkelijke hoofdsom waarop garantie is verleend bedraagt f 30 mln.

Door N.V. Casema vindt hierop jaarlijks betaling van rente en aflossing plaats. Ultimo 1991 is een extra aflossing verricht, waardoor per 31 december nog een bedrag van f 8 316 000 open staat.

Doordat met deze garantie in de begroting geen rekening is gehouden, is hiervoor in de tweede suppletoire begroting een wettelijke voorziening getroffen.

Meteorologische Aangelegenheden

Artikel 11.01 Nationale waarnemingen en meteorologische dienstverlening

Voor de (strukturele doorwerking) van de uitbreiding van de meteorologische en maritieme voorlichting en de klimatologische en seismologische dienstverlening, zijn in de eerste suppletoire wet over 1991 (Wet van 11 september 1991, Stb. 480) beide begrotingsbedragen met f 0,7 mln. verhoogd.

In de daarop volgende begrotingswijziging is de verplichtingenraming met bijna f 0,5 mln. verminderd, omdat reeds in 1990 ten laste van dit artikel verplichtingen zijn vastgelegd die in de begroting voor 1991 waren geraamd.

Daarnaast is, in verband met het niet doorgaan van het 'Metsel' projekt (Meteorologisch Selfbriefing system), ruim f 0,5 mln. op de begroting in mindering gebracht.

Door hogere exploitatiekosten voor de bij het KNMI in gebruik zijnde automatiseringsapparatuur, is thans op de beide artikelonderdelen een tekort van in totaal ca. f 0,6 mln. ontstaan.

De hogere verplichtingenrealisatie op de beide artikelonderdelen heeft betrekking op meerjarige leasecontracten voor automatiserings- en waarneemapparatuur.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen					Realisatie
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging		
11.01.01 Voorl.en met.dienst.	5,3	0,7	- 1,0	1,5	6,5	
11.01.02 Nat.waarn.en data	6,3			4,0	10,3	
Totaal	11,6	0,7	- 1,0	5,5	16,8	

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
5,3	0,7	- 0,5	0,2	5,7	
6,3			0,4	6,7	
11,6	0,7	- 0,5	0,6	12,4	

Artikel 11.02 Onderzoek en ontwikkeling

In 1990 is een supercomputer aangeschaft en betaald die in de begroting voor 1991 was geraamd. In de Voorjaarsnota is daarom de uitgavenbegroting bij dit artikel met f 2,4 mln. verminderd. Daarbij is ten onrechte de verplichtingenbegroting niet met eenzelfde bedrag verlaagd. Deze correctie is alsnog in de tweede supplettoire begroting aangebracht.

Voorts is in dezelfde supplettoire begroting een taakstellende verlaging verwerkt van f 0,5 mln. ter compensatie van de budgettaire problematiek binnen de begroting van Verkeer en Waterstaat.

Artikel 11.03 Bijdragen internationale organisaties

Het Nederlandse aandeel in guldens in de contributie aan de Wereld Meteorologische Organisatie (WMO) is, mede als gevolg van koersverschillen, met bijna f 0,1 mln. toegenomen. Deze gelden zijn in de tweede begrotingswijziging over 1991 door het Ministerie van Buitenlandse Zaken aan de begroting van Verkeer en Waterstaat toegevoegd.

De begrotingsbedragen op onderdeel 03 zijn in dezelfde begrotingswijziging met f 0,5 mln. verminderd, omdat met de voor 1991 geplande inrichting van een bovenlucht meetstation op de Noordzee pas in 1992 zal worden gestart.

De in dit wetsvoorstel opgenomen verlaging ad f 0,1 mln. kan worden aangebracht door het niet vervangen van een aantal boeien.

De hogere verplichtingenrealisatie op de onderdelen 01 en 02 wordt veroorzaakt doordat van de betrokken organisaties reeds in december 1991 een contributie oproep voor 1992 is ontvangen.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en uitgaven (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Verplichtingen				
	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
11.03.01 WMO	0,9		0,1	1,1	2,1
11.03.02 ECMWF	2,2			2,3	4,5
11.03.03 Overig	0,7		- 0,4	- 0,1	0,2
Totaal	3,8		- 0,3	3,3	6,8

Uitgaven					
Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie	
0,9		0,1	-	1,0	
2,2			-	2,2	
0,7		- 0,4	- 0,1	0,2	
3,8		- 0,3	- 0,1	3,4	

Ontvangsten

Algemene departementale aangelegenheden

Artikel 01.01 Doorberekening personeelskosten aan derden

De op dit artikel in de oorspronkelijk vastgestelde begroting geraamde ontvangsten hebben betrekking op de bijdrage van België in de personeelskosten van het projekt Walradarketen langs de Westerschelde. Verwacht werd dat de bijdrage van België ca. f 0,9 mln. meer zou bedragen, waardoor de raming in de eerste begrotingswijziging is bijgesteld.

Doordat echter de verdragswijziging met België niet tijdig tot stand is gekomen, konden de personele kosten voor de exploitatie van de Walradarketen niet in 1991 verrekend worden.

De hogere middelenraming op onderdeel 03 (Rijkswaterstaat) betreffen ontvangsten uit doorberekeningen aan externe bureaus en inkomsten uit leerling arbeidsplaatsen.

Hierin is voorts begrepen een bedrag van bijna f 1,8 mln. dat in eerste instantie op een derdenrekening was geboekt maar als gevolg van de door de Algemene Rekenkamer verrichte controle alsnog ten gunste van de ontvangsten is gebracht.

De hierboven genoemde ontvangsten zijn in de afgelopen jaren in het kader van de zogenoemde SAJO-regeling op voorschotbasis ontvangen van de Stichting Arbeidsmarkt en Opleidingsfonds voor de overheid (A&O-fonds).

Naar aanleiding van de door de Algemene Rekenkamer verrichte controle van de financiële verantwoording over het jaar 1991, is besloten de van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds terug ontvangen AAW-premie ten behoeve van de inactieven (langdurig zieken) ten gunste van dit middelenartikel (onderdeel 02) te brengen.

De ontvangsten op het betreffende artikelonderdeel bedragen daardoor ruim f 3 mln.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
01.01.02 Centrale diensten		-		3,3	3,3
01.01.03 RWS		-	2,5	2,4	4,9
01.01.05 DGV				0,1	0,1
01.01.07 DGSM	3,1	0,9	- 3,7	0,1	0,4
Totaal	3,1	0,9	- 1,2	5,9	8,7

Artikel 01.02 Algemeen, bestekken en drukwerken

Van de in de eerste suppletoire begroting opgenomen lagere ontvangst ad ca. f 0,4 mln. heeft f 60 000 betrekking op de structurele doorwerking van de overdracht van het informatie-centrum Nieuw Land aan de provincie Flevoland.

De resterende lager geraamde ontvangsten in de eerste begrotingswijziging zijn het gevolg van de afschaffing per 1 oktober 1990 van het inningssysteem met betrekking tot de inhouding van dienstkleding.

Op onderdeel 02 (RWS) zijn thans f 6,6 mln. hogere ontvangsten opgenomen, wat voor een deel bestaat uit terugontvangen proceskosten en voor een ander deel uit voornamelijk opbrengsten wegens doorberekeningen voor geleverde diensten.

Hierin is voorts begrepen een bedrag van in totaal bijna f 4,8 mln. dat door een aantal Rijkswaterstaat directies (waaronder Noord-Brabant en Overijssel) is ontvangen van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimte-

lijke Ordening en Milieubeheer (VROM) als voorschot op uitgaven ten behoeve van geluidsaneringsprojecten.

Aangezien deze ontvangsten door de Algemene Rekenkamer worden aangemerkt als onverschuldigde voorschotten, is een en ander van de derdenrekeningen afgeboekt en alsnog ten gunste van de ontvangsten gebracht.

De mutatie die in een eerder stadium op onderdeel 10 (HDTP) is aangebracht, had vooral betrekking op een bijdrage van het Ministerie van Defensie in de kosten van de Nederlandse Telecommunicatieraad alsmede op een terugbetaling van automatiseringskosten.

In dit wetsvoorstel is de in eerdere instantie op artikel 10.02 geraamde hogere ontvangst ad f 3 mln. als gevolg van de definitieve afrekening met de PTT van het in 1990 verstrekte voorschot ten behoeve van de spreidingskosten, ten gunste van dit artikel (onderdeel 10) gebracht.

In verband met de privatisering van de Rijksluchtvaartschool per 1 juli 1991, is de ontvangstenraming van het artikelonderdeel van de RLD aangepast.

De wijziging die thans op dit onderdeel wordt aangebracht, is het gevolg van niet in de begroting geraamde c.q. hogere ontvangsten voor drukwerk, kinderopvang en terugbetalingen op het pc-privé project.

De gerealiseerde ontvangsten op het onderdeel van de Centrale Diensten (02) bedragen f 1,9 mln. Deze toeneming bestaat voornamelijk uit extra inkomsten als gevolg van autoschades.

De niet geraamde ontvangsten van f 1,5 mln. die ten gunste van artikelonderdeel 08 (Rijksdienst voor het Wegverkeer) zijn gebracht, betreffen in eerdere jaren ontvangen gelden waarvoor destijds door het ontbreken van informatie geen diensten zijn verstrekt.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
01.02.02 Centrale diensten	0,6			1,3	1,9
01.02.03 RWS	12,5	- 0,1		6,6	19,0
01.02.05 DGV	0,1			-	0,1
01.02.06 RLD	0,5		0,1	0,4	1,0
01.02.07 DGSM					-
01.02.08 RDW				1,5	1,5
01.02.10 HDTP			0,9	3,0	3,9
01.02.11 KNMI					-
01.02.14 Inh.dienstkleding	0,3	- 0,3			-
Totaal	14,1	- 0,4	1,0	12,7	27,4

Verkeersveiligheid

Artikel 02.05 Taakstelling Verkeersveiligheid

Dit artikel is in de begroting ingevoegd om de terugvordering van in het verleden ten onrechte betaalde BTW aan de producent van de tv-serie «De familie Oudenrijn» te kunnen verantwoorden.

Artikel 02.07 Registratie van en onderzoek naar verkeersonveiligheid

Doordat meer ongevalgegevens aan derden (gemeenten, het Ministerie van Justitie en het CBR) zijn verstrekt, zijn de ontvangsten ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting met f 0,3 mln. toegenomen.

Artikel 02.08 Vorderingen en herkeuringen

Dit oorspronkelijk als memorie geraamde artikel is door middel van de tweede suppletore begroting met f 50 000 verhoogd in verband met vergoedingen voor werkzaamheden die door Verkeer en Waterstaat namens het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen zijn verricht.

Algemene waterstaatsaangelegenheden

Artikel 03.04 Specifieke ontvangsten Rijkswaterstaat

Op dit artikel is alleen de ontvangst van de Stichting Buisleidingen-straat Zuidwest-Nederland verantwoord.

Deze ontvangst bestaat uit een bestanddeel gebaseerd op de eenmalige kosten van de stichting.

Artikel 03.06 Informatieverstrekking inzake motorvoertuigen en rijbewijzen

De ontvangsten die voortvloeien uit het verstrekken van informatie uit de RDW registers alsmede de afgifte van omgewisselde rijbewijzen, zijn in 1991 met ruim f 1,6 mln. toegenomen.

Artikel 03.07 Afgifte documenten door de Rijksdienst voor het Wegverkeer en de PTT

De gerealiseerde ontvangsten uit de heffing van tarieven voor de afgifte van kenteken- en registratiebewijzen bedraagt ca. f 165,1 mln. Deze hogere ontvangsten ad f 10,7 mln. zijn verkregen doordat meer kentekenregistratiebewijzen «delen III» zijn afgegeven dan in de begroting is geraamd. Een deel hiervan (f 6,7 mln.) is reeds door middel van de tweede begrotingswijziging over 1991 op dit artikel verwerkt.

Artikel 03.08 Toezicht en keuringen motorvoertuigen

In tegenstelling tot de in de Najaarsnota geuite verwachting, bedragen de hogere ontvangsten als gevolg van een groter aantal APK-afmeldingen f 0,4 mln.

Deze, ten opzichte van de Najaarsnota, lagere ontvangst wordt veroorzaakt doordat een bedrag ad f 2,3 mln. aan APK-vergoedingen niet tijdig in 1991 is ontvangen. Overeenkomstig het gestelde in de Comptabiliteitswet, dient dat bedrag dan ook ten gunste van begrotingsjaar 1992 te worden verantwoord.

Het gevolg hiervan is dat in dit wetsvoorstel de in de voorgaande begrotingswijziging aangebrachte verhoging voor een groot deel weer ongedaan wordt gemaakt.

Infrastructurering waterstaat

Artikel 04.01 Aanleg en verbetering scheepvaartwegen en havens

De gerealiseerde ontvangsten bedragen bijna f 13,8 mln., hetgeen f 6,2 mln. hoger is dan in de begroting werd geraamd.

De hogere ontvangsten worden voor f 1,9 mln. veroorzaakt door een bijdrage van de gemeente Amsterdam in de kosten van de verruiming van het Amsterdam-Rijnkanaal.

Voorts zijn bijdragen ter grootte van f 0,6 mln. in de kosten van het projekt wachthaven Meppelerdiep van derden ontvangen (provincie Drenthe, gemeente Meppel en EFRO-gelden).

Een terugbetaling van de provincie Limburg heeft geleid tot een hogere ontvangst van ruim f 0,3 mln. Deze terugbetaling houdt verband met de door Verkeer en Waterstaat betaalde waterschapslasten in het kader van de bouw van de sluis Panheel.

Als laatste oorzaak kan worden genoemd de bijdrage van de provincie Noord-Brabant in de kosten van werkzaamheden aan het Wilhelmina/Markkanaal.

Artikel 04.04 Bijdragen van het Rijkswegenfonds

Ter uitvoering van de amendementen van de leden Van der Vaart en Reitsma (Kamerstukken II, 1990/1991, 21 800 XII, nr. 15) op de oorspronkelijk ingediende begroting over 1991, is de raming bij dit artikel met f 36,4 mln. verlaagd en gebracht op nihil.

Conditionering waterstaat

Artikel 05.02 Oosterschelde

Dit artikel is via de tweede nota van wijziging op de wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten over 1991 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota; tweede wijziging, Kamerstukken II, 1991/1992, 22 422, nr. 7) in de begroting ingevoegd.

De hierin geraamde ontvangsten (een afrekening van een staat van minderwerk en een verrekening van rente), die betrekking hebben op de stormvloedkering in de Oosterschelde, zijn volledig gerealiseerd.

Artikel 05.06 Aanleg en verbetering waterhuishouding

De ontvangst op dit artikel betreft een bijdrage van het waterschap Reiderzijlvest in de bouw van de sluizen Nieuw-Statenzijl. Om deze ontvangst te kunnen verantwoorden, is het betreffende artikel door middel van de eerste supplettoire begroting (samenhangende met de Voorjaarsnota, Kamerstukken II, 1990/1991, 22 130) in de begroting ingevoegd.

De werkelijke bijdrage van het waterschap is f 0,3 mln. hoger uitgevallen dan was geraamd, waardoor thans een slotwetmutatie voor eenzelfde bedrag wordt opgenomen.

Artikel 05.07 Waterbouwkundige werken IJsselmeergebied

Evenals het voorgaande artikel is dit artikel door middel van de eerste supplettoire begroting (samenhangende met de Voorjaarsnota, Kamerstukken II, 1990/1991, 22 130) in de begroting ingevoegd.

Hierop is verantwoord een bijdrage van de provincie Flevoland in de kosten voor de reconstructie van de Hanzeweg en het fietspad Biddingringweg. De totale bijdrage bedraagt f 2 mln.

Artikel 05.08 Onderhoud waterkeringen

De Rijkswaterstaat streeft ernaar om een nauwere samenhang tussen de uitgaven- en ontvangstenartikelen te leggen. Het geraamde begrotingsbedrag bij artikel 05.13 is daarom in de eerste supplettoire begroting over 1991 overgeboekt naar dit in de begroting ingevoegde artikel.

De in dit wetsvoorstel opgenomen hogere ontvangst is ontstaan door een niet geraamde bijdrage van een waterschap in de onderhoudskosten van een rijkswaterkering.

Artikel 05.09 Onderhoud scheepvaartwegen en havens

De raming bij dit artikel is voor het grootste deel gebaseerd op ervaringscijfers van onzekere gebeurtenissen (waaronder schadevaringen en de door te berekenen bemoeiings- en administratiekosten in verband met het herstel van die schadevaringen).

Doordat minder schadevaringen plaats hebben gevonden, zijn de schadevergoedingen aan het Rijk analoog daaraan verminderd. De bemoeiings- en administratiekosten zijn daardoor eveneens afgenomen.

Artikel 05.10 Onderhoud waterhuishouding

Voor de bestrijding van olie- en andere verontreiniging op zee geldt dat de daaraan verbonden kosten geheel door de vervuiler, voorzover deze is te achterhalen, worden gedragen. Dit heeft in 1991 geresulteerd in een ontvangst van ca. f 0,6 mln.

Ten gunste van onderdeel 03 is een hogere bijdrage in de kosten van bemaling van het Meppelerdiep van de provincies Drenthe en Overijssel gebracht.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
05.10.02 Terugbetaling m.b.t. bestrijding verontreiniging		mem.		0,6	0,6
05.10.03 Overige bijdragen		0,7			0,5
Totaal		0,7			1,1
					1,8

Artikel 05.13 Bijdragen waterkeringen

Teneinde de begroting doorzichtelijker te maken (een nauwere samenhang tussen de uitgaven- en ontvangstenartikelen), is de in de oorspronkelijke begroting opgenomen raming van f 1,8 mln. overgeboekt naar artikel 05.08.

Artikel 05.15 Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren

Bij het opstellen van de tweede wijziging op de begroting van de uitgaven en de ontvangsten over 1991 (samenhangende met de Najaarsnota; tweede wijziging) is ervan uit gegaan dat een deel (f 10 mln.) van de in 1991 te verzenden heffingen op in rijkswateren geloosde afvalstoffen niet meer in dat jaar zou worden ontvangen.

Na vaststelling van de realisatie blijkt het eerder genoemde deel f 7,4 mln. te bedragen, reden waarom thans in de slotwet de raming na de Najaarsnota met f 2,6 mln. kan worden verhoogd.

Artikel 05.16 Bijdragen scheepvaartwegen en havens

De provincie Friesland heeft in de jaren 1985 en 1987 te hoge voorschotten voor werkzaamheden aan de primaire vaarwegen in die provincie ontvangen. Deze te hoge voorschotten worden op grond van de accountantsrapporten over die jaren verrekend.

Verwacht werd dat de ontvangst van de verrekening in 1991 zou plaatsvinden. Dit is echter niet gerealiseerd.

Artikel 05.17 Onderzoek en ontwikkeling

Om de niet geraamde ontvangsten ad ca. f 0,4 mln. met betrekking tot de aanleg en het beheer en onderhoud van meetsystemen te kunnen verantwoorden, wordt voorgesteld dit artikel via dit wetsvoorstel in de begroting over 1991 in te voegen.

Artikel 05.19 Stormvloedkering Nieuwe Waterweg

De bijdrage van de provincie Zuid-Holland in de kosten van de aanleg van de stormvloedkering in de Nieuwe Waterweg is, als gevolg van de opgetreden vertraging in de aanleg van het project, f 1,6 mln. lager dan

in de begroting is geraamd. Deze bijstelling van de raming is in de tweede begrotingswijziging geëffectueerd.

De overige op dit artikel geraamde bijdragen zijn geheel gerealiseerd.

Artikel 05.21 Herstelmaatregelen

De geboekte ontvangsten op dit in de tweede suppletoire begroting over 1991 ingevoegde artikel betreffen bijdragen van de gemeente Wervershoof, de provincie Noord-Holland en het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in het natuurontwikkelingsproject Onderdijk.

Artikel 05.22 Sanering waterbodems

Op dit artikel zijn de bijdragen van derden geboekt in de kosten van saneringswerkzaamheden ten aanzien van waterbodems. Deze bijdragen zijn afkomstig van de gemeente Reimerswaal, de provincie Zeeland en het Havenschap Vlissingen in de extra baggerkosten respectievelijk de berging van baggerspecie.

De bijdrage van de provincie Zuid-Holland in de kosten van de sanering van de waterbodems in de Hollandsche IJssel is in kolom 6 (slotwetmutaties) van de begrotingsstaat opgenomen.

Inrichting en ontwikkeling IJsselmeerpolders

Artikel 06.01 Cultuurtechnische werken

De verhoging van de raming op artikelonderdeel 01, die in de eerste suppletoire begroting is aangebracht, vloeit voort uit de privatisering van de Dienst Landinrichting per 1 juni 1990.

De resterende hogere ontvangst van f 7,8 mln. is enerzijds het gevolg van een hogere opbrengst van de diverse oogstprodukten uit de exploitatie van de grootlandbouwbedrijven in het Lauwerszeegebied en Flevoland.

Anderzijds is in de begroting voor 1991 rekening gehouden met de overdracht van de vuilstortplaats Almere per 1 januari 1991. Doordat deze overdracht niet per die datum heeft plaatsgevonden, zijn niet in de begroting geraamde inkomsten uit de vuilstort ten gunste van dit artikel gebracht.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
06.01.01 Flevoland	28,7	0,2	3,0	3,4	35,3
06.01.02 Lauwerszee	1,3			1,4	2,7
Totaal	30,0	0,2	3,0	4,8	38,0

Artikel 06.02 Bouwkundige werken

De gerealiseerde totale inkomsten uit de doorberekening van de kosten voor verrichte werkzaamheden en leveranties aan woningcorporaties, gemeenten en andere instellingen bedraagt ruim f 1,3 mln.

De daardoor ontstane afwijking van ca. f 0,2 mln., ten opzichte van de oorspronkelijke begroting, wordt veroorzaakt doordat minder werkzaamheden voor derden zijn uitgevoerd dan waarmee in de begroting rekening was gehouden.

De op dit artikel gerealiseerde inkomsten uit het bijzondere domein-beheer in Flevoland en de Lauwerszee, bedraagt ruim f 45,5 mln. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting ad f 26 mln. betekent dit een toename van de ontvangsten met f 19,5 mln.

Deze hogere ontvangsten hebben, naast een doorberekening van waterschapslasten ad f 1,4 mln. met betrekking tot reeds verkochte gronden, vrijwel geheel betrekking op de verkoop van gronden.

Het grootste deel van deze hogere ontvangsten is reeds in de twee voorgaande suppletoire begrotingen verwerkt.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
06.03.01 Flevoland	25,8	11,8	3,4	3,7	44,7
06.03.02 Lauwerszee	0,2			0,6	0,8
Totaal	26,0	11,8	3,4	4,3	45,5

Openbaar vervoer en goederenvervoer

Artikel 07.01 Verrekening van voorschotten openbaar vervoer

Als uitvloeisel van de uitvoering van de amendementen nrs. 28 en 31 is het oorspronkelijk geraamde begrotingsbedrag verhoogd en gebracht op f 47 mln. Deze ontvangsten hadden betrekking op de onbestede gelden van het VIC-project.

In de tweede begrotingswijziging over 1991 is de raming verder verhoogd met in totaal f 21,6 mln. Hiervan had f 16,7 mln. betrekking op rente die de gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Den Haag over de in het verleden verstrekte VIC-gelden waren verschuldigd.

Voorts hebben definitieve afrekeningen plaatsgevonden van in voorgaande jaren verstrekte voorschotten. In de Najaarsnota werd hiervoor een hogere ontvangst geraamd ad f 4,9 mln. De uiteindelijke realisatie als gevolg van deze afrekeningen blijkt ten opzichte van die raming met f 9,8 mln. te zijn toegenomen.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
07.01.01 Lokaal OV	47,0		21,6	7,5	76,1
07.01.02 Interlokaal OV	-			2,3	2,3
Totaal	47,0		21,6	9,8	78,4

Artikel 07.05 Herstructurering binnenvaart

In de voorgaande begrotingswijzigingen over 1991 zijn de oorspronkelijk geraamde ontvangsten met f 7,7 mln. verhoogd en gebracht op f 23,7 mln. Deze hogere ontvangsten werden verkregen op grond van de afgesproken financiële solidariteit bij de EG-saneringssloopregeling tussen de Lidstaten alsmede op grond van de bepalingen inzake de «Oud voor nieuw» regeling. Dit laatste is er tevens de oorzaak van dat in dit wetsvoorstel de realisatie ten opzichte van de tweede begrotingswijziging, met ca. f 2,4 mln. is toegenomen.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
07.05.02 Wet sloopregeling Binnenvaart		-			-
07.05.04 E.G. Saneringsloopregeling Binnenvaart	16,0	4,5	3,2	2,4	26,1
Totaal	16,0	4,5	3,2	2,4	26,1

Artikel 07.08 Verrekening voorschotten infrastructuur openbaar vervoer en goederenvervoer per spoor

De op dit artikel geboekte ontvangsten van ruim f 0,2 mln. zijn het gevolg van afrekeningen van in voorgaande jaren te hoog verstrekte bijdragen in het kader van de aanleg van infrastructuur.

Artikel 07.09 Onderzoek en ontwikkeling

De in de oorspronkelijke begroting geraamde ontvangsten bedroegen f 1,2 mln. Deze raming is in de Voorjaarsnota met f 0,3 mln. bijgesteld en gebracht op f 1,5 mln. De realisatie is hieraan nagenoeg gelijk.

De bijstelling hield verband met de bijdrage van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer ten behoeve van vervoersstudies die verricht worden door het projektbureau Integrale Verkeer- en Vervoerstudies.

Artikel 07.10 Specifieke ontvangsten

De gerealiseerde meerontvangsten worden veroorzaakt door het uitstel van de inwerkingtreding van de nieuwe vervoerwetgeving.

Artikel 07.12 Vervoer van Gevaarlijke stoffen

De daling van de inkomsten met ca. f 0,3 mln. is ontstaan doordat de toezichhoudende taak van het korps controleurs gevaarlijke stoffen een andere inhoud heeft gekregen.

Luchtvaartaanleggenheden**Artikel 08.02 Dividenden**

Zoals ik de Kamer reeds bij tweede suppletoire begroting heb medegedeeld, heeft de KLM over het boekjaar 1990 geen dividend uitgekeerd. Analoog daaraan is het van de luchtvaartmaatschappij in 1991 geraamde dividendbedrag van f 25 mln. teruggebracht tot nihil.

De staatsdeelneming in de Luchthaven Schiphol resulteert daarentegen in een uitgekeerd dividend ad bijna f 7,8 mln. Hiervoor was oorspronkelijk f 7 mln. geraamd.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
08.02.04 KLM	25,0		- 25,0	-	-
08.02.05 Luchthaven Schiphol	7,0			0,8	7,8
Totaal	32,0		- 25,0	0,8	7,8

Artikel 08.03 Zonering in het kader van de luchtvaartwet

De raming bij dit artikel is in de twee voorgaande suppletoire begrotingen met per saldo f 1,2 mln. verminderd. Wat betreft de redenen die daaraan ten grondslag lagen, wil ik gaarne volstaan met de verwijzing naar de betreffende memorie van toelichting

De hogere gerealiseerde middelen van bijna f 0,3 mln. ten opzichte van de eerder aan de Kamer gemelde raming (Najaarsnota) zijn verkregen door meerontvangsten uit heffingen op luchtvaartuigen die gebruik maken van de regionale vliegvelden alsmede door hogere heffingen van de N.V. Luchthaven Schiphol.

Artikel 08.04 Veiligheid en toezicht op het gebied van de luchtvaart

De realisatie op dit artikel is ruim f 4,1 mln. hoger dan de oorspronkelijke raming.

Hiervan is ca. f 2,7 mln. reeds verwerkt in de tweede suppletoire begroting samenhangende met de Najaarsnota over het jaar 1991.

Die mutatie was voor ca. f 2,2 mln. een gevolg van meer inkomsten uit nieuw ingevoerde tarieven op onder meer certificaties, erkenningen en vergunningen alsmede een verhoging van de bestaande tarieven. Verder zijn in het genoemde wetsvoorstel hogere ontvangsten ad f 0,5 mln. gemeld die voortvloeien uit een volume-uitbreiding van verrichte diensten door de Luchtvaartinspectie.

De slotwetmutatie van bijna f 1,5 mln. op dit artikel draagt hetzelfde karakter als de bovengenoemde mutaties.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
08.04.01 Luchtvaartbewijzen	3,5		2,7	1,5	7,7
08.04.02 Luchtvaartkaarten	-				-
Totaal	3,5		2,7	1,5	7,7

Artikel 08.05 Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium

De raming bij dit artikel is in beide voorgaande suppletoire wetten over 1991 bijgesteld voor hogere ontvangsten van andere departementen die bijdragen in de exploitatiekosten van het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium (NLR) alsmede in de kosten van onderzoeken die door het NLR worden verricht.

Doordat de onderhandelingen met het Ministerie van Economische Zaken met betrekking tot de indexering van de EZ bijdrage in het exploitatietekort van het NLR nog niet zijn afgerond, is de verhoogde bijdrage van EZ niet in 1991 gerealiseerd.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
08.05.01 Rente en gar.prov.NLR	0,4				0,4
08.05.02 Bijdr.andere dept.	5,8	0,8	0,4	- 0,4	6,6
Totaal	6,2	0,8	0,4	- 0,4	7,0

Artikel 08.06 Rijksopleiding verkeersvlieger

Als gevolg van de privatisering van de Rijksluchtvaartschool per 1 juli 1991, is de bij dit artikel behorende ontvangstenraming bij Najaarsnota naar beneden bijgesteld met ca. f 5,5 mln.

Daartegenover staat dat de raming als gevolg van hogere bijdragen in dezelfde begrotingswijziging is verhoogd met in totaal f 0,6 mln. Dit betrof enerzijds een bijdrage van het Ministerie van Defensie (Koninklijke Marine en Luchtmacht) over het jaar 1990, die in de oorspronkelijke begroting voor dat jaar was geraamd. Anderzijds is een hogere ontvangst van de Koninklijke Luchtvaartmaatschappij verkregen voor de, door de RLS opgeleide, in dienst genomen verkeersvliegers.

De gerealiseerde ontvangsten na verwerking van de hierboven genoemde mutaties, zijn met ruim f 0,7 mln. toegenomen omdat de terugontvangen inruilbedragen van de oude lesvliegtuigen ten gunste van dit artikel zijn gebracht.

Artikel 08.07 Luchtverkeersbeveiliging

De verwachting bij het opstellen van de tweede suppletoire begroting was dat er, ten opzichte van de oorspronkelijke raming, over 1991 hogere ontvangsten ad f 8,8 mln. zouden worden verkregen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het betreffende wetsvoorstel.

Doordat een voor 1991 geraamde afrekening van de N.V. Luchthaven Schiphol ad f 3,6 mln. echter eerst op 2 januari 1992 is ontvangen, treedt er ten opzichte van de eerdere verwachting een identiek tekort op in het thans te verantwoorden begrotingsjaar.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
08.07.03 Heffingen Eurocontrol	90,4		2,3	1,7	94,4
08.07.04 Nationale heffingen	41,0		5,5	- 3,6	42,9
08.07.05 Overige ontvangsten	0,6		1,0	0,2	1,8
Totaal	132,0		8,8	- 1,7	139,1

Zeescheepvaart en maritieme aangelegenheden

Artikel 09.01 Algemene zeescheepvaartangelegenheden

Het verschil ad ca. f 0,4 mln. tussen de in de oorspronkelijk vastgestelde begroting opgenomen raming en de realisatie, is voornamelijk het gevolg van volume uitbreidingen.

Artikel 09.02 Terugvordering steunverlening zeescheepvaart

De terugvordering van premies in het kader van de Investeringspremie-regeling Zeescheepvaart (IPZ) geschiedt indien binnen de geldende desinvesteringstermijn van zes jaar de voorwaarden door de reder niet langer (kunnen) worden nageleefd. Aangezien deze voeding van het artikel beïnvloed wordt door exogene factoren, dient de raming bij veranderende omstandigheden te worden aangepast. Door middel van de voorgaande suppletoire begrotingen is de raming daarom aangepast en gebracht op ca. f 0,3 mln.

Aan terugvorderingen op de rederijen is in 1991 uiteindelijk ca. f 0,8 mln. ontvangen.

Artikel 09.04 Veiligheid en toezicht op het gebied van de scheepvaart

De in de oorspronkelijk vastgestelde begroting opgenomen raming is in de tweede begrotingswijziging over 1991 met f 1,8 mln. verhoogd en gebracht op bijna f 5,6 mln.

Deze raming is geheel gerealiseerd.

Artikel 09.05 Regionale maritieme aangelegenheden

Ook bij dit artikel is de in de oorspronkelijk vastgestelde begroting opgenomen raming in de tweede begrotingswijziging over 1991 gewijzigd en gebracht op ca. f 4,9 mln.

Deze raming is eveneens geheel gerealiseerd.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
09.05.03 Vaarwegmarkering	4,4		- 0,6	-	3,8
09.05.05 Scheepsmeting	-				-
09.05.06 Overige ontvangsten	1,1			0,2	1,3
Totaal	5,5		- 0,6	0,2	5,1

Artikel 09.06 BV Loodswezen

De lagere ontvangst op artikelonderdeel 03 is volledig gecompenseerd door de hogere ontvangsten op de overige twee artikelonderdelen (onder andere doordat de BV de annuïteitenlening vervroegd heeft afgelost).

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (x f 1 mln.)

Artikelonderdeel	Begroting 1991	Eerste wijziging	Tweede wijziging	Derde wijziging	Realisatie
09.06.01 FLO	22,9			3,1	26,0
09.06.02 Annuïteit	14,4			2,8	17,2
09.06.03 Overige ontvangsten	36,6			- 5,8	30,8
Totaal	73,9			-	73,9

Telecommunicatie- en Postzaken

Artikel 10.01 Radiocontrole e.d.

De ontvangstenraming bij dit artikel is in totaal met ruim f 1,5 mln. vermeerderd als gevolg van in 1991 doorgevoerde tariefsverhogingen.

Van deze hogere ontvangsten is in de tweede begrotingswijziging over 1991 reeds f 1,3 mln. aan dit artikel toegevoegd.

Artikel 10.02 Ontvangsten NV PTT

Op dit artikel is in totaal f 42,4 mln. minder ontvangen dan oorspronkelijk was geraamd.

Dit betreft een lagere afdracht van het dividend van de NV PTT aan het Rijk over 1990.

In een eerder stadium is op dit artikel een hogere ontvangst geraamd ad f 3 mln. als gevolg van de definitieve afrekening met de PTT van het in 1990 verstrekte voorschot ten behoeve van de spreidingskosten. Deze afrekening is uiteindelijk ten gunste van ontvangstenartikel 01.02 (Onderdeel 10) gebracht.

Meteorologische aangelegenheden

Artikel 11.01 Meteorologische dienstverlening

De opbrengst van de telefonische weerinformatie is ten opzichte van de raming in de oorspronkelijke begroting met ruim f 0,4 mln. toegenomen. De hogere ontvangst is het gevolg van een nabetaling over 1990 van de PTT.

Voorts is in verband met een afrekening van budgetverschillen in voorgaande jaren met betrekking tot ruimtevaartactiviteiten, ca. f 0,8 mln. ten gunste van dit artikel gebracht.

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
J. R. H. Majj-Weggen

Overzicht van de grootste slotwetmutaties (uitgaven) in de rekening van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat over het jaar 1991 (bedragen x f 1 000)

Art.	Omschrijving	Mutatie
1. U01.01	Apparaatsuitgaven personeel	5 472
2. U01.02	Apparaatsuitgaven materieel	- 7 441
3. U03.02	Onderzoek en ontwikkeling	16 848
4. U05.20	Deltawerken en rivierdijken	7 479
5. U06.01	Cultuurtechnische werken	5 845
6. U06.02	Bouwkundige werken	6 638
7. U07.08	Bijdragen infrastructuur openbaar vervoer alsmede goederenvervoer per spoor	- 13 928

Toelichting

1. Door een aantal onvoldoende in de planning betrokken factoren (zoals de opleidingspools voor verkeersleiders en aangepaste dienstroosters), zijn bij de Rijksluchtvaartdienst (LVB) hogere uitgaven ontstaan.

Voorts is, als gevolg van een correctieboeking, de door het ABP terug betaalde AAW-premie ten behoeve van de langdurig zieken, ten gunste van de middelen gebracht. Dit in tegenstelling tot de raming in de (uitgaven)begroting.

2. Het saldo kasoverschot ad f 7,5 mln. wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat een bedrag ad f 9,3 mln. wordt overgeboekt naar de begroting van VROM in verband met renovatie- en huisvestingskosten.

3. Restant betaling aan de Stichting Waterbouwkundig Laboratorium (zie ook Kamerstukken II, 1991/1992, 22 422, nr. 8).

4. Betaling aan het Hoogheemraadschap Alblasserwaard en Vijfheerenlanden in Zuid-Holland ten behoeve van dijkversterkingen.

5. Vertragingen in overdrachten waardoor een langere exploitatie van diverse objecten en bospercelen noodzakelijk was alsmede door hogere onderhoudskosten aan materieel in 1990 dat ten laste kwam van 1991.

6. De hogere uitgaven zijn voornamelijk het gevolg van het sneller verlopen van de werkzaamheden op het gebied van de planvoorbereiding en de uitvoering van bouwkundige en civieltechnische projecten.

7. Het kasoverschot wordt veroorzaakt doordat wegbeherende overheidslichamen niet of niet tijdig deklaraties hebben ingezonden voor stads- en streekvervoerprojecten.

Wet Uitkeringen Wegen
Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren
Subsidieregeling rivierdijken
Regeling stedelijke verkeersvoorzieningen
+ subsidies stimulering fiets
+ 30 km.-zones
+ aanpak verkeersongevallenconcentraties (AVOC)
Westerscheldeveren
Deltawet
Primaire vaarwegen
Wet inzet en bekostiging van muskusrattenvangers
Regeling stimulering lokale verkeersveiligheid 1990
Garantieregeling Eurogeul
Lokaal openbaar vervoer
Interlokaal openbaar vervoer
Infrastructuurprojecten NS
Infrastructuurprojecten openbaar vervoer (niet-NS)
Financiële bijdrage openbare dienstverplichting NS
Exploitatiesubsidie Stichting vliegveld Welschap
Exploitatiesubsidie N.V. Luchthaven Twente
Exploitatiesubsidie N.V. Luchthaven Maastricht
Exploitatiesubsidie N.V. Luchthaven Eelde
Exploitatiesubsidie N.V. Luchthaven Texel
Exploitatiesubsidie Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaart Laboratorium
Bijdrage in de bouw en initiële exploitatie van de Europese Transsone Windtunnel
Exploitatiesubsidie Koninklijke Nederlandse Vereniging voor de Luchtvaart
Besluit Investeringspremie Zeescheepvaart 1984
Nationaal Remote Sensing Programma 1990–2000
Investeringsubsidie Nationaal Lucht- en Ruimtevaart Laboratorium
Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid
Veilig Verkeer Nederland
Vereniging tot Bescherming van Voetgangers
Bijdragen in de kosten van beheer en onderhoud van de hoofdwaterkeringen

ACTIVA

Begrotingsuitgaven RWF 1991	f	1 593 776 460,65
Begrotingsuitgaven Mobiliteitsfonds 1991	f	132 931 408,49
Begrotingsuitgaven Hoofdstuk XII 1991	f	9 208 694 733,63
RC-Verhouding M.v.Fin. Overlop.Post 1991	f	147 127 124,69
Liquide middelen	f	6 033 598,53
Hoofdrekeningen Postbank	f	34 990 885,83
Hoofdrekening RABO	f	0,00
Autom. tegenrekeningen BS 44, 45, 46 en 47	f	0,00
Nog te verantwoorden salarissen	f	0,00
Derden rekeningen	f	8 932 681,67
Debiteuren	f	167 629 156,00
Deelnemingen	f	5 120 877 000,00
Leningen U/G	f	6 551 333 664,60
Tegenrekening leningen O/G	f	84 018 776,67
Voorschotten T.L.V. de begroting	f	1 028 341 872,01
Sluitrekening Garanties	f	3 507 058 049,00
	f	<u>27 591 74 411,77</u>

PASSIVA

Middelen RWF 1991	f	1 593 535 309,45
Middelen Mobiliteitsfonds 1991	f	314 213 835,02
Middelen Hoofdstuk XII 1991	f	1 965 772 313,47
RC-Verhouding Ministerie van Financiën	f	7 221 871 430,22
Hoofdrekening DNB	f	0,00
Postbankrekening 552795	f	0,00
RC-verhouding rekenplichtigen	f	0,00
Nog te verantwoorden salarissen	f	37 094 005,33
Ontvangsten in onderzoek	f	0,00
Sluitrekening debiteuren	f	167 629 156,00
Sluitrekening deelnemingen	f	5 120 877 000,00
Tegenrekening Leningen U/G	f	6 551 333 664,60
Leningen O/G	f	84 018 776,67
Sluitrekening voorschotten T.L.V. de begroting	f	1 028 341 872,01
Garanties (risico lopend)	f	3 507 058 049,00
	f	<u>27 591 745 411,77</u>

Specificatie Balansposten (gecorrigeerd) per 31-12-1991

Dienst	Debiteuren	Deelnemingen	Leningen u/g	Leningen o/g
CD/AfC	f 76 733	f -	f -	f -
LVB	151 554	-	-	-
DGV	741 109	489 438.000	-	-
HDTP	2 981 292	4 000 590 000	6 500 000 000	-
KNMI	4 281 297	-	-	-
RDW	14 866 945	-	-	-
RLD	18 181 240	630 849 000	-	41 503 148
RWS	59 134 075	-	6 988 492	42 515 629
DGSM	67 214 911	-	44 345 173	-
Totaal	f 167 629 156	f 5 120 877 000	f 6 551 333 665	f 84 018 777

Dienst	Voorschotten	Garanties
CD/AfC	f 11 606 392	-
LVB	193 536	-
DGV	10 371 810	3 318 720 043
HDTP	29 297 995	8 316 000
KNMI	4 242	-
RDW	377 515	-
RLD	69 562 716	136 737 006
RWS	664 992 566	43 285 000
DGSM	241 935 100	-
Totaal	f 1 028 341 872	f 3 507 058 049